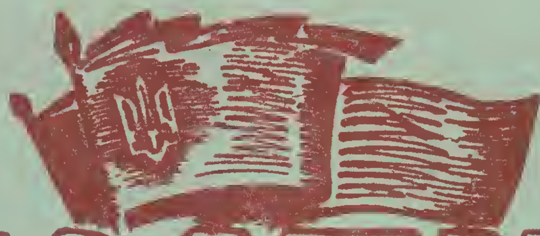

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

INDEPENDENT UKRAINE

ОРГАН О. Д. В. У.

Зміст

Шікаго **Ню Йорк** **Ст. Пол**

Рік VIII. ЖОВТЕНЬ-ЛИСТОПАД, 1955 Ч. 9 (89)

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

Видає: Центральна Управа Організації Державного Відродження України

Редагує Редакційна Колегія

Адреса Редакції і Адміністрації:
INDEPENDENT UKRAINE
Cooper Station P. O. Box 4
New York 3, N. Y.
Return Postage Guaranteed

Редакція застерігає собі право скорочувати рукописи. Рукописи на бажання авторів повертаються.

Передруки з «Самостійної України» дозволені тільки за поданням джерела.

Редакція застерігає собі авторське право друкованих в журналі статтей.

Редакція містить теж дискусійні матеріяли, що є висловом думки автора, а не Редакції.

Статті підписані повним іменем авторів є їх особистими думками і вони не конче мусять висловлювати думки редакції.

Ціна одного примірника в ЗДА і Канаді — 30 центів. В Англії і Австралії — 2 шилінги. В інших державах рівновартість 30 центів в перечисленні на валюту даної держави по обов'язуючому курсі.

Передплата «Самостійної України» виносить річно:

в ЗДА і Канаді — дол. 3;

в Англії і Австралії — 24 шил.;

в інших державах рівновартість дол. 3 в перечисленні на валюту даної держави.

Independent Ukraine

Published monthly by Organisation for Rebirth of Ukraine
Cooper Station P. O. Box 4
New York 3, N. Y.
Edited by Editoral Board
Subscription in the United States and Canada $3.00 per year.

ЧИ ВИ ВЖЕ КУПИЛИ ЮВІЛЕЙНІ ЗНАЧКИ ОДВУ? ЯКЩО НІ, — ТО ЗРОБІТЬ ЦЕ НЕГАЙНО! ІДІМО ЗА ПРИМІРОМ КЛІВЛЕНДУ.

В Клівленді закупили Ювілейні значки ОДВУ:

Микола Дикан на	дол. 7.50
Іван Попович на	дол. 7.50
Маріян Дуб на	дол. 7.50
Микола Мороз на	дол. 7.50
Ярослав Пацула на	дол. 7.50
Микола Кавка на	дол. 4.00
Микола Бігун на	дол. 5.00
Петро Химка на	дол. 3.00
Ілько Сокіл на	дол. 3.00
Д-р Александер Наклович на	дол. 2.50
Григорій Тершаковець на	дол. 2.50
Мирон Пацула на	дол. 1.00
Константин Мельник на	дол. 1.00
Пані Михайлина Бігун на	дол. 1.00
Пані Ольга Бакова на	дол. 1.00
Разом	дол. 61.50

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД «С. У.»

Ілярій Семеґен, Детройт, Міш.	$6.00
Я. Тиміщак, Англія	$3.00
Дмитро Юрчишин, Брейнард, Мінн.	$4.00
Д-р В. Ящун, Філядельфія, Па.	$3.00
Т. Коваль, Торонто, Канада	$3.00
Василь Сітко, Ст. Пол., Мінн.	$3.00
А. Миколайський, Денвер, Коло.	$1.50
Теодор Федусь, Філядельфія, Па.	$5.00
Володимир Зуляк, Філядельфія, Па.	$3.00
М. Седловський, Канада	$3.00
Данило Ростецький, Торонто, Канада	$4.00
Катерина Гуцул, Ню Йорк, Н. Й.	$3.00

Щиро дякуємо!

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

Рік VIII. ЖОВТЕНЬ-ЛИСТОПАД, 1955 Ч. 9 (89)

В річницю Листопада

37 років минає від Листопадового Зриву у Львові, що охопив собою всі українські землі, які входили в склад Австро-Угорської монархії.

В цей день в уяві нашій виринають стрункі лави тих, чиї обличчя у заграві нерівного змагу з наїздником горіли радістю перемог, які своєю молодечою кров'ю багрянили брук княжого Львова й зрошували рідний чорнозем, щоб на ньому колосилося життя народу.

До Листопадового Чину Галичина була провінцією Австро-Угорської імперії без чіткої національної мети, без монолітної державницької ідеології. Перед 1914., а навіть перед 1918 роком як серед народніх низів так і серед інтеліґенції в Галичині не багато було тих, що думали державницькими катеґоріями.

Коли ж в 1914 р. колосальні маси військ і народів віч-на-віч стали проти себе в смертельному змагу, в Галичині формується українська збройна сила — Українські Січові Стрільці. І хоч цей зав'язок української армії входить в систему чужих збройних сил, проте виступом Українських Січових Стрільців відроджуються традиції української армії, кладуться основи збройної боротьби з московським наїздником.

Та не тут кладуться основи української держави і початки державного будівництва. В 1917 р. розпадається кривава російська імперія і на її руїнах відроджується українська національна держава. Серед розбурханих революційних хвиль, що в березневі дні 1917 р. потрясли українською землею, кувалися її основи. Титанічним стихійним рухом тяглися тисячні маси вояцтва на Військові З'їзди. Тут виростав чин Міхновського, Петлюри, Коновальця, тут родився дух наступу на Київський Арсенал, дух боротьби з московською гидрою, яка намагалася в колисці знищити українську державу. Галичина в цей час ще далі входить в склад Австро-Угорської монархії і не включається в будівництво української держави.

І тут історія дала чергову лекцію про те, що держава будується революційними поривами, зброєю й кров'ю. Сама національна свідомість, якою б вона високою не була, сама ідея української держави ще не вистачають, щоб її збудувати, якщо не буде готовости зреалізувати цього ідеалу суверенним революційним виступом опертим на власні сили народу. Галичина, що мала в себе школи й «Просвіти», громадське й політичне життя, де плекалася національна свідомість, що дала навіть леґіон Українських Січових Стрільців, в 1917 р. була ще просякнута духом леґалізму. Тому, хоч бурхливі хвилі української революції вже лявіною котилися по широких просторах українського материка над Дніпром, Галичина не включилася в будівництво української держави, бо не перейшла ще революційної проби.

Та відгомін революційної боротьби і державного будівництва над Дніпром революціонізував і тут українську думку, клав основи під революційний державно-творчий чин. Підо впливом серця України — Києва революційна ідея все більше знаходила доступ до душ і свідомости галицької суспільности і остаточно перемогла в душі та виявила себе в чині Листопадового Зриву.

.Над галицькими містами гордо залопотів рідний, прапор, постала суверенна українська держава з своїм урядом і армією. Те, що здавалося неможливим, підо впливом великого прикладу серця України — Києва — стає 1. листопада 1918 року дійсністю. Революційним порядком проголошено Західньо-Українську Народню Республіку. І в цьому основне значення Акту 1. листопада 1918 року. Ним Галичина включилася в ланцюг кривавих змагань за українську державу, що почалися штурмом на Київський Арсенал.

Осягнувши 1. листопада 1918 р. свою самостійність, цим актом західня вітка українського народу створила передумову тріюмвального проголошення Акту Соборности українських земель, 22. січня 1919. р. в Києві.

Недовго розвівався над вільним Львовом державний прапор України, бо поляки, що від століть безкарно паношилися на Західньо-Українських Землях, вже в день обняття українцями влади розпочали воєнні дії. 1. листопада 1918. р. на Західньо-Українських Землях почалася нерівна, повна посвяти, жертвенности й героїзму боротьба, яка в формі реґулярної війни тривала аж до переходу Української Галицької Армії за Збруч і з'єднання з Дієвою Армією в липні 1919 року, а в інших формах не припинилася до сьогодні.

Вороги наші не занехали своїх імперіялістичних замірів, вони й далі снують пляни підбою й загарбання наших земель. Тому сьогодні, коли повертаємося думками до Листопаодового Чину, нашим обов'язком є не тільки схилити голови перед його творцями і тінями упавших героїв, але й пригадати собі, що шлях наш не скінчений і мета, що майорить перед нами, вимагає від нас організованос-

ти й напруги фізичних та духових зусиль, що остаточна розплата з ворогами ще перед нами і вона вимагатиме від нас дальшої боротьби й кривавих жертв.

В 1917-20 роках ми не втримали й не закріпили того, що було зафіксовано словами січнів і листопада та чинами й кров'ю під Крутами, Базаром, у Києві та Львові. Та в цьому немає нічого дивного, бо й тут ми бачимо тільки залізну логіку життя й незмінний закон історії. Щоб здобути, збудувати і втримати державу як фізичну й політичну реальність, її насамперед треба збудувати й закріпити в душі і свідомості народу, а цього нам в роки визвольних змагань ще у великій мірі бракувало. Вогонь чинної віри, що спалахнув над Україною, не міг в такому короткому часі спалити нашарувань вікової неволі і перетопити на ґраніт кволу душу народу. Те, що так старанно прищеплювали окупанти віками, не можна було знищити єдиним поривом. Для цього потрібно довгого процесу, бо щойно в ньому нація може себе віднайти, усвідомити й скристалізувати свій ідеал, змобілізувати волю.

Визвольні змагання 1917-20 років саме й були початком цього процесу відродження нації та надали йому швидкого темпа. І хоч вже тоді, в буревійні роки української революції мільйони вчорашніх рабів, вірних піддаиців царів і цісарів перестали поклонятися цим ідолам і віднайшли свого Бога, хоч ті, що на протязі чотирьох років на побойовищах світу кривавилися за чужі інтереси, раптом підняли зброю в обороні своїх прав і своєї волі і на скрижалях історії виписали акти Січнів і Листопада, то цей великий революційний перелом не був ще вистачальним на те, щоб втримати й закріпити здобуте.

Проте, в роки визвольних змагань українська нація відновила перед тим на століття перервану нитку державницьких традицій і традицій збройної боротьби. І нехай у 1920 році живе тіло нації знов розшматували начетверо окупанти, то їхня перемога, як і наша програна, не були фактичними, бо упадок молодої української держави, — це ще не була капітуляція нації, що піднялася до нового життя, це було не припинення боротьби, а зміни її форм і метод. Міцні підвалини української держави осталися в душі і свідомості народу і таким чином визвольні змагання були початком процесу могутнього духового й політичного відродження й переродження нації.

Цей перелом стався під звуки зловіщої симфонії гармат і коштував націю ріки крови і гори трупів. Але без боротьби і жертв самою лише виховною роботою він не міг статися. Бо те, чого не можна осягнути нехай і як жертвенною і щирою працею в умовинах спокою на протязі десятиліть, приходить блискавично в часи воєн, переворотів і революцій, коли то ідеї родяться в боротьбі і освячуються кров'ю.

Наближається час, коли спалахи нової світової пожежі охоплять світ і революційні зриви зрушать основи сучасного ладу на Сході Европи, а історія поставить нас перед новий важкий іспит. Здамо його тільки тоді, коли ідеал волі й держави просякне в кість і кров кожного українця, коли зімкненими лавами станемо під прапором визвольної ідеї. Поневолений нарід, якому ідеал власної держави не просякнув ще в кість і кров, або коли йому бракує готовости зложити за нього найвищі жертви, приречений бути погноєм чужих, а не господарем, паном і володарем своєї землі і творцем своєї долі.

Дм. Андрієвський

Перспективи укладу світових сил та українська міжнародня акція

1. Два супротивних табори і дальше змагаються та ділять світ надвоє: табір вільного світу і табір комуністичної системи. Перший є зорганізований навколо Атлантійського бльоку що складається з 15 держав Заходу, населених 430 мільйонами душ, а в лоні його так зв. Західно-Европейська Унія. Прибудівками його на Сході є Тихоокеанський бльок 7 держав з 167 міл. населення та Полудново-східній Азійський бльок 7 держав Азії з 380 міл. населення, в яких беруть участь західні великі потуги. Другий табір тримається Москви та складається з Сов. Союзу і його сателітів на Заході — 8 держав з 305 міл. населення та сателітів Сходу (Китай, північ. Корея та Монголія) з 630 міл. населення. Побіч них організованих таборів існують мряковинні периферії: невтральні держави Европи — 7 з 18 міл. населення, Арабська Ліґа — 3 держави з 43 міл. населення та невтральні держави Азії — 7 держав з Індією на чолі та 600 міл. населення.

Цей наш розподіл є приблизний і розмежування не є сталі. Між двома таборами відбуваються безнастанні пересування і відношення сил між таборами міняється Під час коли комуністичний табір розпоряджає значно більшою організованою силою наземного війська — понад 300 дивізій, то табір вільного світу переважає технікою та економічною потужністю. Комуністичний табір може діяти по внутрішньо-стратегічним лініям, зате табір вільного світу має змогу окружити противника летунськими базами.

2. Стан Західного табору, або табору вільного світу, характеризується безнастанними суперечними тенденціями щодо постави супроти свого противника.

Злучені Держави Америки займали дотепер найбільш рішучу і послідовну иоставу. Але і там є хитання, головно в демократичній партії та в окруженні Президента Айзенгавера. Дотепер переважав Президент над адм. Радфордом, що стоїть на чолі з'єднаних генеральних штабів ЗДА. В Англії борються бажання співжиття зі Советами проти страху большевицької агресії. Франція борикається серед внутрішніх труднощів, намагаючись затримати колонії Африки і Азії які змагають до самостійности. Франція є нині «хорою людиною Европи» та «непевним союзником» для своїх партнерів. Це змушує ЗДА подумати про заміну стратегії оборони, оперту на зах. Европу, так зв. переферійною стратегією, що була би оперта на Англію, Еспанію та Північну Африку.

У ваганнях Франції та у виборі стратегії Америкою переважну ролю відограє питання Німеччини. Нарешті рішено допустити її до Західно-Европейської Унії та до НАТО. Історичний франко-німецький спір поважно підважує внутрішню силу і спаяність західного бльоку. Підважує їх і розбіжність між ЗДА та Англією в питанні Китаю. Наколи Англія практикує більш гнучку тактику та стоїть за допущення Китаю до ОН, то ЗДА є проти допущення і своєю поставою пхає Китай в обійми Москви. Однак американці дедалі більше зближаються до англійців. Слідно хитання і на східньому відтинку протикомуністичного табору, коли Японія заявляє охоту «вимінюватись людьми і товарами зі Советами та Китаєм, що викликає неприязну реакцію з боку ЗДА.

І так «залізна заслона» між двома ворожими таборами зазнає деяких пересунень і в ній трапляються проломи, головно в Азії і то на користь комуністичного табору.

3. Стан Східного табору характеризується здобутками нових теренів в Азії, а водночас появою націоналістичної реакції на Сході та збільшенням спротиву до комунізму на Заході, як також ослабленням внутрішньої тугости того табору.

По смерти Сталіна захиталась ціла система Советського Союзу, оперта на терорі. Постала боротьба за владу між особами а також між Партією, Політичною поліцією та Армією. З ліквідацією Берії поліція є обезголовлена і втратила багато на вазі. Нині важаться Партія та Армія. Советська бюрократія та партійна аристократія, чисельність яких обраховується на 25 мільйонів, тримають позиції і пхають комуністичну спільноту на «обуржуазнення», коли марксизм стає мертвою буквою. Внутрішні процеси під Советами є відворотними до недавніх процесів на Заході, коли пролетаріят пхав на демократизацію суспільно-політичного життя. І так під впливом технократії два світи ніби ідуть один одному назустріч, залишаючись надалі непримиреними противниками в боротьбі за владу над світом. Жалюгідний економічний стан комуністичної системи також змушує большевиків до зближення з капіталістичними державами.

Терор, що був основою і головним двигуном сов. системи в усіх ділянках не виключаючи і господарської, по смерти Сталіна перейшов свій вершок і вже не діє в такій степені, як за життя диктатора. І так закони про кару за «прогули» не є скасовані, але вони не застосовуються. Маленков прийшов до влади з думкою піднести рівень добробуту народніх мас шляхом підсилення легкої промисловости. Та він не втримався ні на своїй концепції, ні на своїм становищі. З «колективного проводу» на верх вийшов Хрущов з гаслом наголосу на тяжку промисловість военного комунізму. Від того сов. економіці не покращало, а як довго буде зростати военна потужність Сов. Союзу і які впливи матимуть ці зміни осіб і політики на поставу Москви супроти зовнішнього світу, будемо бачити.

Дотепер головною журбою Советів в міжнародній політиці на Заході було — недопустити до озброєння Німеччини. Граючи на франко-німецькім антагонізмі большевики намагалися захитувати німецькою справою солідарність західнього табору. З допущенням Німеччини до Зах. Европ. Унії ця можливість значно зменшується. Одночасно збільшується загроза для Советів з боку Заходу від німецької військової сили, яка єдина у світі може протиставитися Червоній Армії на суходолі. Допущення німецьких штабовиків до НАТО не лише не унеможливило розмови між трьома «великими» Заходу з Москвою, але спонукало цю останню заговорити ще з більшим запалом про «співжиття» двох систем і поспішитись на Конференцію в Женеві. Таким способом Совєти намагаються далі боротись проти «небезпеки німецького мілітаризму», що зганяє їм сонз очей. Перед нею відступила на другий плян навіть загроза з боку могутної своєю технікою військової потуги ЗДА.

Комуністична система здобула терен в Індокитаю, тримає під загрою Індонезію а також Індію, значно в меншій мірі просякає в арабські країни Азії і Африки. Боєвим конем комунізму в його експанзії на Сході є гасло антиколоніялізму, а головним пособником його є імперіялізм метрополій. передусім Франції, яка дуже нерадо зрікається своїх посілостей, навіть перед кривавою боротьбою поневолених народів. Але сов. імперіялізм відстрашує народи і Совєти приневолені робити поступки зменшуючи свою контролю в країнах-сателітах через витягання своїх капіталовкладів в так зв. «спільних» підприємствах в Европі і в Азії. Дедалі більш впадає в око суперництво між Москвою і Пекіном. Китай дедалі більше стає притягаючою силою на Сході, а Совєти набувають вигляду ко-

лоніялістів. Тому то Го Ші Мінг довго відтягався від поїздки до Москви і врешті поїхав туди лише по відзідинах Пекіну. Нині є доволі підстав думати, що Совети бояться комуністичного Китаю, а тому третину свойого летунства тримають в Сибірі і ще недавно перекинули кілька дивізій з Европи на китайський кордон.

Отже втрачаючи на своїй внутрішній тугости комуністична система намагається надолужити експанзією на Сході, головно в Азії, яка є тереном боротьби проти колоніялізму, але і тут натрапляє на спротив націоналізму.

4. «Третя сила», що намагається організуватися в так зв. «зоні миру» на периферії двох супротивних таборів є новим чинником в боротьбі між ними.

Головними стовпами «третьої сили» є Індія в Азії і Югославія в Европі, які відмовляються приступити до одного з ворогуючих таборів, капіталістичного і комуністичного. Основою цього третого табору була група Коломбо, зложена з Індії, Цейлону Індонезії, Бурми та Пакістану, тобто країн, які ще недавно були чиїмсь колоніями. Тому головне вістря тої групи звернене проти колоніялізму. Ця група зорганізувала в квітні 1955 р. Афро-Азійську конференцію, в якій взяло участь 29 держав двох континентів і яка відбувалась в Бандонгу, Індонезія. Разом ці країни мають 1300 мільйонів неселення, тобто більше, як половину цілого людства. Однак культурний рівень і економічна вага їх дуже малі. Досить того, що їхній національний прибуток становить лише 8% світового прибутку. Цим до певної міри визначується їх роля і місце в світовій політиці, але лише до певної міри.

Антиколоніялістичне наставлення більшости учасників «третьої сили» є вдячним тереном для політики Совєтів і шахування західного світу. Однак Конференція в Бандонгу не дала використати себе комуністам. Насамперед Совети зовсім не були на неї запрошені, а речник комуністичного Китаю, Прем'єр Чу Ен Лай мусів поводитись на ній дуже обережно. Він дуже вправно використав конференцію для скріплення позицій Китаю, але не як комуністичної держави, лише як лідера азійських народів, відсуваючи на друге місце Індію і її Прем'єра Неру. Одночас деякі азійські делегати на чолі з Прем'єром Цейлону Котелавала, висунули питання «комуністичного колоніялізму» звернене передусім проти Совєтів, але почасти і проти Китаю. Поза тим Конференція в Бандонгу не відограла більшої політичної ролі, але вона витворила навколо себе певну атмосферу, що має свою вагу. Ще перед конференцією головні тенори «третьої сили» подали собі руки, коли Маршал Тіто поїхав на одвідини Неру, а при тій нагоді завітав і до Бірми. По конференції таких візит стало більше. Відповідаючи на відвідини Чу Ен Лая Неру поїхав до Пекіну, а звідтам до Москви, щоби пізніше переїхати через Лондон. Знов же Прем'єр Бірми Ую Ню навідався до Пекіну, а пізніше побував у Вашингтоні. Поруч цих дипломатичних подорожей треба відзначити, що Туреччина, яка належить до Атлантійського бльоку, маючи вже військовий договір з Грецією та Югославією, заключила подібні договори з Пакистаном і Іраком, що були участиками Афро-Азійської Конференції.

Таким чином ми бачимо на цих прикладах, що через «третю силу» два ворожих табори ніби себе взаємно просякають і духова «залізна заслона» між ними ніби поволі захитується і ломиться. Це особливо відноситься до Азії, куди фактично переноситься центр розгри між двома таборами.

5. Небезпека атомової зброї є другим, поруч «третьої сили» чинником, що вносить корективи у взаємовідносини між двома таборами.

Розв'язання атомної енергії на полі бою загрожує знищенням цілого людства. Чи не найбільш авторитетним свідченням на це є заповіт Айнштайна та заклик вісімнадцяти, світової ваги науковців, специялістів атомової енергії. Насьогодні накопичилось в бомбах стільки тої енергії, що вона може обернути в нівець нашу цивілізацію, ба навіть змінити фізичні умови нашої плянети. Головні запаси атомної зброї скупчені в руках ЗДА та СССР. Дотепер перевага була по стороні Америки, але є підстави думати, що вже в 1960 р. сили будуть зрівноважені. Тоді постане однакова небезпека для обох сторін і витвориться стан «рівноваги перед небутттям». Це докорінно змінює основи військової і політичної стратегії і глибоко впливає на саму природу міжнародніх відносин. Оскільки атомова зброя виключає світову тотальну війну, то тим самим і питання взаємовідносин між двома світовими таборами заходить в безвихідь.

Поява атомової зброї має між іншим і той наслідок, що нині всі держави, виставлені на загрозу нападу з боку посідачів її, є змушені шукати пристановища в більших з'єднаннях, бо лише там вони можуть почуватись менш більш в безпеці. Адже ж заосмотрення себе атомовою зброєю вимагає велетенських засобів, якими не розпоряджають не то малі, середні ба навіть великі потуги світу. Нині фактично такими засобами, а відтак і атомовими бомбами розпоряджають лише дві держави, а саме ЗДА та СССР. Англія має їх не досить, а Франція ставить лише перші кроки в тім напрямку. Цей факт ще в більшій мірі робить ті два велетні бігунами світової міжнародної політики, а інші держави зводить на рівень сателітів. Така ситуація спонукує політиків шукати за новими формами міжнаціональних і міждержавних сполук. Тож і для України усамостійнення далеко ще не розв'язує питання її державного існування та міжнародного положення. Вихід з Сов. Союзу автоматично висуває питання включення України в якесь ширше міждержавне об'єднання як також

питання характеру взаємовідносин її з іншими членами того об'єднанння.

При цій нагоді треба відзначити, що атомова зброя в великій мірі змінює стратегічну вагу України ь змаганні між двома військовими таборами. Географічне положення України дотепер з неї робило преважний передовий пост західнього табору проти табору східнього. Воєнна вага такого посту підносила і політичну вагу України в змагу між двома таборами. Але при атомовій зброї, коли Сов. Союз може бути заатакований через північний бігун впрост в його політичній та промисловій частині, український причілок СССР тратить своє значіння. Натомість Україна є засуджена бути першою жертвою, яка має впасти від летунських атак. Адже ж саме в Україні знаходяться преважні промислові заклади, легко доступні з боку летунських баз ЗДА на Середнім Сході і в Північній Африці. Таким чином третя світова війна, коли би до неї дійшло, не є для України тим шляхом, яким вона могла б вийти з сучасного стану поневолення її Москвою, наколи за такий вихід не уважати цілковите знищення країни і її людности.

Вище з'ясований стан речей, витворений атомовою зброєю в цілім світі змущує відповідальних політиків, не виключаючи і большевиків, шукати виходу зі ситуації, а зокрема в питанні взаємовідносин двох таборів, поза світовим воєнним конфліктом.

Залишаючи поволі думку про військовий змаг з противником, американці висувають думку про «економічне дужання» з комуністами. Тут вони нав'язуються до 4 точки своєї економічної програми, щодо допомоги технічно відсталим країнам і мають на оці передусім азійські терени. В тім же напрямку шукає розв'язки і Франція, коли устами свого міністра голосить потребу обкраяння військових бюджетів великих потуг та використання звільнених тим шляхом засобів для розробки природніх багатств дівичних теренів. В той спосіб американці сподіються відобрати противникові «монополь надії», яка в очах азійських народів належить комуністам в наслідок упромисловлення Китаю за допомогою Совєтів. Але ж ті два чи три мільярди долярів, що їх готує ЗДА для цих цілей спроможні піднести добробут заінтересованих лише на один відсоток річно. Чи це буде помітно і чи це переконає знедолені народи, в тім можна сумніватись.

Отже загроза загального знищення стримує супротивні табори перед світовою тотальною війною з застосуванням атомної зброї. Однак, як показує приклад Кореї та Індокитаю, та загроза не виключає місцевих воєн, ба навіть зі застосуванням тактичної атомної збброї. Цей факт в дуже великій мірі зумовляє міжнародню політику і з цим не можна не числитись.

6. Стан взаємовідносин між двома супротивними таборами в поточну хвилю унагляднився на Женевській Конференції в липні 1955 між чотирма великими потугами. Той факт, що Совєти пішли на переговори після допущення Німеччини до НАТО, хоч відгрожувались перед тим, що це унеможливить всякі з ними розмови, свідчить, що говорити з ними можна лише «з позиції сили». До тих розмов спонукала їх потреба «перепочинку» диктована внутрішньою слабістю. Не є виключене, що до того спричинився і зріст націоналістичної реакції на їхню експанзію в Азії, а насамперед постава Китаю, що каже Совєтам шукати замирення, бодай тимчасового, на заході, щоби мати вільнішу руку на Сході.

Підготову до розмов з західними потугами Совєти почали з того, що на включення Німеччини до західнього блоку відповіли створенням в травні ц. р. так зв. Східного НАТО, зложеного зі сателітів, а також зробили спробу привернути до свого табору Югославію, вирядившись в кінці травня на відвідини Маршала Тіто. Ці два потягнення мали чисто демонстраційний характер, бо фактично вони в нічім не змінили відносин сил. Дещо більш реальні наслідки може мати договір Совєтів з Австрією, яку поставлено в стан невтральности і тим замкнено державам Заходу важне сполучення між Осередньою Европою і Італією через Бренер. Та головним завданням Москви було звабити Німеччину прикладом Австрії. Запрошуючи в червні Канцлера Аденауера до Москви, большевики суґерували, що Німеччина може привернути собі соборність ціною зневтралізування себе. Та ідея невтральности Німеччини викликала рішучий спротив самих німців, а відтак ЗДА, Англії ба навіть Франції.

Програма чотирьох великих в Женеві складалась з чотирьох точок, серед яких питання об'єднання Німеччини стояло на першім місці, а за ним йшли пакт безпеночсти, розброєння, посилення зносин між Сходом і Заходом. Совєти не схотіли говорити на першу точку, відклавши її на жовтень, коли має зібратись нова конференція. Це значить, що вони воліють затримати існуючий стан поділу Німеччини, а щонайменше — вони воліють поробити уступки німцям безпосередньо, напр. шляхом переговорів з Аденауером, і тим показати, що західні потуги безсилі задоволити Німеччину і доля її соборности лежить в їхніх руках. Загалом Женевська конференція не дала нічого практично. На ній ще виразніше показалось, що Совєти змінили тактику, не змінивши політики. Молотов не відступив від позицій, на яких він стояв рік тому на Берлінській і Женевській конференціях. Лише замість затягати розмови, цим разом відложено їх на пізніше.

Інша небезпека лежить в тім, що своєю тактикою Совєти потрапляють виграти на часі. Один з членів сов. делеґації одверто признався, що СССР потребує замирення бодай на 15 років, а що буде

пізніше, коли большевики вийдуть з теперішньої скрути, того він не сказав. Сердечна атмосфера, витворена виступами в Женеві Президента Айзенговера, може приспати світ перед лицем комуністичної аґресії. Ми вже бачили наслідки подібної ситуації, коли Президент Рузвельт повірив в щирість Сталіна і це коштувало Заходові половини Европи, окупованої большевиками. З подібною можливістю доводиться числитись і цим разом.

(Закінчення буде)

Я. Гайвас

Добрий перший крок

(John A. Armstrong: Ukrainian Nationalism 1939-1945, New York, Columbia University Press, 1955)

Книжка Джона А. Армстронґа є особливо приємною появою для українського читача. Її автор став широко відомою постаттю в українському політичному світі завдяки наполегливому збиранню матеріялів до цієї книжки. Він перевів довгі розмови з десятками учасників української громадської й політичної роботи на обидвох — американському й европейському — континентах. Ці розмови дали йому пребагатий матеріял, а в першу чергу дали змогу пізнати дієві персонажі, їхні думки, їхню психіку. Мавши до цього насвітлення подій з різних документів і матеріялів Дж. А. Армстронґ міг з великою дозою правдоподібности робити свої коментарі й доходити до висновків правдивих, чи близьких до правди.

Одначе не те найважливіше для українського читача. Для нього є найбільше важливі подані автором мотиви написання тієї книжки. Автор виразно стверджує, що поштовхом до його праці не були теоретичні міркування академічного характеру, але «Важливою ціллю цієї студії було дослідити, чи український націоналізм посідав спроможність визволити такі емоції й створити передумови, при яких ця спроможність, якщо вона була, стала б життєвою дійсністю» (ст. ст. 277 - 278). Властне цей мотив був головним чинником, що загострював цікавість українського читача до книжки. Нам бо сьогодні вже далеко не вистачає академічне зацікавлення українською справою, «визнавання за нами права нації», права на «окремішне існування», чи визнавання окремішности української мови й культури — це визнають навіть наші найбільші вороги — большевики. В нас сьогодні основний наголос положений на практичні кроки, на політичну поставу й конкретні заходи для реалізації українських постулятів. І власне з'ясовані Дж. А. Армстронґом мотиви недвозначно говорять про те, що є люди й сили, які бачать українську справу вже в тій площині, а не тільки в площині «дослідів для дослідів". То не значить, що ті інші досліди непотрібні й що їх можна легковажити. Навпаки, вони сьогодні потрібні більше, як колинебудь, щоб зміцнити базу для цієї вищої дальшої степені в розвитку боротьби за українську справу, але ними задовільнятися не можна.

Книжка Армстронґа є першою цього рода на американському терені. Можна сказати першою такого характеру сучасною книжкою неукраїнського автора. При цьому книжкою доброю. Автор її намагався вивчити українську справу самостійно й об'єктивно й такі ж висновки витягнути з неї. І тому він не брав «на віру» різних поглядів і тверджень українських авторів доти, доки йому не вдалося провірити їх.

Написання цієї книжки було нелегким завданням. Не лише тому, що це властиво своєрідна піонірська робота, але й тому, що дотепер є небагато в тій ділянці друкованих матеріялів, а ще менше матеріялів об'єктивних і науково провірених. На жаль, не дописала в тому напрямі теж і українська сторона. Українські дослідники не опрацювали ще й найголовніших тем з останньої доби, доби другої світової війни. Навіть така фасцинуюча тема як УПА, її постання, характер, дії, історичні наслідки роботи, не дочекалися свого об'єктивного розгляду. Те, що маємо дотепер, чи порозкидане по різних періодиках і принагідних виданнях, чи навіть в книжкових виданнях, це в першу чергу пропаганда й полеміка. Хоч в тих матеріялах є нераз дуже цінні історичні документи, одначе автори здебільшого не доросли до них. Замість бачити справу в широкому історичному аспекті розвитку нації, що триває сотнями років, бачать її з найвужчого групового подвір'я, можна сказати, — смітника. І тому, як це висловився недавно один з найпередовіших українських діячів другої світової війни, Є. Врецьона: «В нашій найновішій історії оперується залюбки легендами, а то й дуже пізно сконструйованими інтерпретаціями різних випадків». («Український Самостійник», ч. 38/286). Така постава могла бути до деякої міри зрозуміла в часі війни, — зрозуміла, то не завжди значить оправдана, — коли кожне слово, кожен друк мусіли бути інструментами в боротьбі. Але сьогодні, коли треба виучувати свої всі кроки, пізнавати свої помилки, щоб ні ми, ні другі після нас не робили тих самих, така постава крайнє шкідлива. Але покищо приходиться тільки потішитися думкою-прагненням тогож самого Є. Врецьони: «Не можна мати сумніву, що майбутній історик не буде мати надмірних труднощів визнатися в цій повені «становищ» і поглядів

і історія визвольних змагань буде таки написана об'єктивно". А тимчасом всім, що хотять ту добу виучувати, приходиться покористуватися різними незвичними заходами, навіть такими, як масові інтерв'ю з різними учасниками, чи свідками подій. Як вже сказано вище, такі розмови мають теж поважні позитивні сторінки. Вони, як ніщо інше, дають змогу вчутися в тодішні настрої, в ритм людської душі і подій. При цьому слід додати, що ніякому українському авторові таких матеріялів не вдалося б зібрати. Групові розходження й анімсзії, та подібні по своєму характері негативні властивості, стоять цьому на перешкоді.

З писаних матеріялів автор особливо широко користувався матеріялами друкованими в часі подій, матеріялами, які найкраще відбивають тодішні думки й настрої. Зібрав він їх немало, але всетаки далеко не всі. Впрочім можна побоюватися, що багато з них пропало.

Українські матеріяли доповнював він і контролював німецькими. А цих він мав багато. Між ними друковані вже книжки й документи, меморіяли, звіти, інструкції, численні з них ще до сьогодні ширшій публіці недоступні. З деяких місць у тексті можна дійти до висновку, що мав він змогу запізнатися теж і з тими секретними німецькими джерелами, що ні тепер, ні в близькому майбутньому доступні не будуть.

Окремим недомаганням в дослідах тієї доби є брак московських матеріялів. Цей брак відбивається і на книжці Дж. А. Армстронґа. А за такі матеріяли не можна вважати ні Ковпака «Від Путивля до Карпат», ні Вершигори «Люди з чистою совістю», ні Фєдорова «Підпольний обком действует», ні всіх інших їм подібних, бо це все пропагандивна макулятура, підстрижена комісарами від літератури і обдурювання мас, та через те позбавлені вони всякого документарного значення. Як безцеремонно поводяться большевики з такими матеріялами, то ми нераз мали змогу бачити. Лишнім доказом є їхнє поступування зі записками-щоденником Руднєва, політкомісара групи Ковпака, що загинув у наших Карпатах. На еміґрації живуть люди, які ті записки читали, добре їх собі пригадують. Вони передали ці записки в дуже надійні руки для дальшого використання, але ті, на жаль, після зайняття західніх областей большевиками, попали в їхні руки. І по якомусь часі большевики видали їх друком. Але як видали! Цілий текст переробили, позамінювали, що їм треба було, пододавали величезну кількість різних пропагандивних вставок і все це пустили, як оригінальний матеріял Руднєва. Власне так само виглядають теж і інші друковані большевиками матеріяли. Тому ними можна користуватися тільки з крайньою обережністю й прямо недовір'ям. Немає сумніву, що большевики посідають і властиві джерельні документи, але тих вони не видають і ними ніхто, крім найдовіренніших большевицьких панеґіристів, покористуватися не може. Наслідком цього дослідники, а між ними й Дж. А. Армстронґ, були змушені повністю покладатися на «поцейбічний» матеріял.

Студію свою починає Дж. А. Армстронґ розглядом українського відродження XIX століття, розглядаючи джерела, причини й умовини виникнення модерного українського націоналізму (в широкому розумінні націоналізму й прагнення до самостійного національного життя й повного всестороннього, ніким необженого, самобутнього розвитку). В цей спосіб іде він, можна сказати, клясичними стежками, втертими здавна українською наукою й тою частиною чужої науки, що не боїться розглядати справ в правдивому світлі та має відвагу протиставитися різним пропагандивним, політичним, чи іншим, нераз дуже позакулісовим натискам. Одначе з тих і конечних, і самозрозумілих заложень автора, виникли теж і деякі недотягнення. Нпр. він в слід за більшістю дослідників, що розглядали українське відродження, не врахував одної з потужних його причин і постійних стимулянтів, якими були ті величезні соціяльні й економічні зміни, що їх переходила Україна в XIX столітті. XIX століття — це доба, економічної революції в Україні. Така доба завжди й усюди викликує загальне зрушення, породжує нові прагнення й надії, видвигає перед населенням нові перспективи. Так було й в Україні. Одночасно з тим ця «промислова революція" зміцнювала дієву динаміку нації. Рух населення з сіл до міст, з одних околиць в другі сприяв самопізнанню, обмінові думок, а, як відомо, ніщо не є таке заразливе, як думка. Тому й не диво, що всі живі творчі сили нації почали пробиватися на поверхню життя, проявляти себе, творити нові вартості, — одним словом починалося те, що ми називаємо новою епохою. З клясичної української літератури, хочби з писань І. Нечуя-Левицького, а в першу чергу з його Миколи Джер'і, знаємо, які нові процеси в глибині українського життя заходили в той час. В нас це все ще далеко не досліджене й нашому відродженні перших активних спроб нововповсталої верстви — робітництва організуватися в політичні організації. А понад всякими сумнівами знаємо, що нпр. Одеський Робітничий Союз під проводом Заславського, не зважаючи на свою назву був політичною боєвою організацією українського робітництва. На це вказують не лише діеві там персонажі (правда був там і Халтурін, пізніший основник північного Російського Робітничого Союзу), але теж і перші спроби діяльности. Одеський Робітничий Союз найвиразніше в світі видвигнув вимогу тісного зв'язку й скоординованої співпраці з українським селом, яке, хоч прибите й дуже на той час відстале, жило своїм давнім непідфальшованим українським характером і глибоко заховувало свій український зміст.

Зате Дж. А. Армстронґ до ґрунту пізнав безпосередню ґенеологію українською сучасного організованого націоналізму й дуже правильно виводить його з доби державного існування 1917-20 рр. та доби преважливих і перерішаючих для формування повноцініної укаїнської нації Визвольних Боїв. ОУН — це дитина Визвольних Змагань. Так же само в загальному правильно зображує автор нечисленними штрихами стосунки на українському Заході між двома світовими війнами та ще коротше, і то зовсім правильно, роботу еміґрації. Зате дуже жалко, що він не розпрацював як найширше, правда дуже тяжких до вивчення, стосунків взагалі, а національної боротьби зокрема, на українському Сході під большевиками. Нам були би дуже інтересні оцінки й погляди американського автора на ті справи.

Обговорюючи виступ Ст. Бандери й товаришів в 1940. році автор виявляє досить докладне обізнання з тією справою. Хоч нпр. не завжди можна погодитися з його заподаннями в справі постави й потягнень сл. п. краєвого Провідника Лопатинського-Тимчія. Ми до сьогодні не маємо й мабуть не будемо мати докладних з'ясувань в тому питанні, бо ті, які підкреслюють ролю Лопатинського, послуговуються залюбки, уживаючи висловів Є. Врецьони, легендами й таки ж ними сконструйованими інтерпретаціями. На тлі загального запізнання автора зі справами трагічного 1940. р. дивно вражає такий факт, що він не знає умовин, серед яких попався в руки польської поліції т. зв. архів Сеника. Архів цей був аргументом число 2 в руках опозиціонерів. Побіч т. зв. документів, сьогодні виявлених як брудний і скандальний фальсифікат, проти сл. п. Барановського, т. зв. архів Сеника став головною зброєю в руках людей, що не перебирали в засобах.

Дж. А. Армстронґові, як американцеві, трудно зрозуміти деякі властивості життя українського народу, нпр. те, що діялося під Польщею. Виникнення і бурхливий розвиток українського воюючого націоналізму під Польщею були в немалій мірі зумовлені жорстокими злочинами польської державної адміністрації. Помиляється Армстронг, коли каже, що поляки, польський уряд, знищуючи українське православ'я на Холмщині, Підляшшю, Грубешівщині, Білгорайщині «захопив багато церков, або, в деяких випадках, навіть спалив їх». Не йшлося про «деякі випадки». Знищено около 170 (сто сімдесять церков!). А йшлося про акцію насильного навертання на католицизм польський уряд почав розгортати на всіх українських землях, чого яскравим доказом трагічні події в селі Гриньках на Волині. І тому авторам, що займаються українськими справами варта добре вивчити умовини життя українського народу, а тоді стане їм зрозуміло, що українці могли поступати тільки так, як поступали. А навіть, що вони поступали далеко за лагідно.

Окремо займемося висновками й перспективами Армстронґа. Тут хотіли би ми ще тільки звернути увагу на деякі детайлі. Як відомо Корпус Січових Стрільців під командою полк. Є. Коновальця розв'язано на Поділлю, за Збручем, а не, як пише автор, в Галичині. Дехто критично оцінює цей крок, одначе для нас він зовсім зрозумілий і ясний. Полк. Є. Коновалець і його найближчі співробітники зрозуміли «в огні й бурі революції», чим є наша визвольна боротьба. В зустрічі з большевизмом треба було шукати нових засобів, нових форм, прямо нового стилю. І тому рішалися вони, закінчуючи один період, негайно перейти в новий, в якому ж та сама боротьба мусіла бути ведена новими методами. І тому розв'язали військову частину, щоб якнайскоріше починати боротьбу в нових формах.

Помиляється автор, коли каже, що легіон 1939. р. дійшов тільки «з дозволу Канаріса» до Сяну. Сам сл. п. полк. Сушко зі своїм штабом дійшли до Самбора, а поодинокі відділи, не зважаючи «на дозвіл Канаріса» дійшли аж під Львів. Взагалі трудно говорити про якийнебудь «дозвіл Канаріса». І відділи й поодинокі люди посувалися якнайскоріше з метою добитися якнайдальше. Такі й були доручення полковника, та його найближчих співробітників. І Канаріс тут ні причому.

Мусимо висловити свій поважний сумнів до твердження, що Покійний Митрополит Андрей був в «близькому контакті» з провідником організації Ст. Бандери, Іваном Климовим. Так само, як безсумнівним є, що Велиий Митрополит цілим своїм єством попирав український протибольшевицький спротив і підпільну боротьбу, так само безсумнівним є, що Митрополит був занадто великим державним мужем, щоб «тісними контактами» з підпіллям виставляти Церкву на приспішені удари. Хто того не знає, не знає ні Великого Покійника, ні умовин протибольшевицької боротьби. Це одне. А друге: є сьогодні між нами люди, які негайно після втечі большевиків зі Львова, говорили з Митрополитом і той їм не лише сказав, як і коли його про цю справу поінформовано, але й хто його поінформував. Отже злишнє є конструювати нову легенду. Легенду, яка тільки може бути використана большевиками, мовляв, найвищі достойники католицької Церкви були зв'язані з підпіллям. Власне те, що большевики закидали на «суді» Митрополитові Й. Сліпому і другим єпископам, а що ті твердо й рішуче заперечували. Ми не можемо мати претензій до Дж. А. Армстронґа за публікацію такої нотатки, але не можемо не висловити найгострішого застереження під адресою тих українських елементів, що ради не знати чого, наносять нераз необлічені шкоди.

Нераз зі захопленням приходиться перегортати ті сторінки книги Армстронґа, на яких він розказує по початки німецько-російської війни, про вимарш українських націоналістичних груп, про

небуденний запал, посвяту, тверду боротьбу, успіхи й невдачі, та про величезні жертви в боротьбі. Ми не будемо над тими сторінками зупинятися. Їх треба прочитати. Хоч неодно там представлено невичерпно, може не завжди повністю в правильному світлі, але основна картина відбиває тодішню дійсність такою, якою вона була.

На одну більшу помилку в представленні тодішніх справ мусимо вказати тут. Ідеться про постання Української Національної Ради у Львові. Слідом за деякими авторами, що цю справу з партійних міркувань радше замотують і представляють неправильно, Дж. А. Армстронґ теж не з'ясовує її якслід. А виглядала вона ось як: В перших днях побуту у звільненому від большевиків Львові, як тільки стало очевидним, що т. зв. Правління Ярослава Стецька зі своїми завданнями не справляється і немає найменшої надії на поправлення ситуації з того боку, Краєва Екзекутива ОУН рішила висунути свою ініціятиву. Ця ініціятива мусіла іти по лінії доручень компетентних диспозиційних організаційних чинників. А доручення ці наказували головний натиск класти на побудову народніх органів влади і репрезентацій. Тому в кожній місцевині доручено було негайно після втечі большевиків ініціювати покликання до життя Народніх Рад, які мали мати в адміністраційних центрах відповідні Народні Ради (Повітові, Обласні тощо), а на вершку цієї конструкції мала бути Українська Національна Рада. Національні Ради провінцій звільнених постепенно мали бути об'єднані, чи завершені Всеукраїнською Національною Радою в Києві.

Згідно з тією настановою, КЕ обміркувала шляхи, якими можна в існуючих умовинах цю концепцію реалізувати. Доручено сл. п. Іванові Рогачеві з Карпатської України відбути вступні розмови. Рогач негайно приступив до акції. Насамперед відбув він нараду на Святоюрській Горі й побував в Митрополита Андрея. Для об'єктивности треба сказати, що круги на Святоюрській Горі не прийняли цієї концепції зі захопленням. Зате інші провідні елементи, з якими по черзі конферував І. Рогач поставилися до справи дуже прихильно й визнали якраз таку постановку правильною. Серед них були бл. п. Кость Левецький, голова міської Управи м. Львова, проф. Юрій Полянський, адвокат Кость Паньківський, та інші. З перебігу розмов І. Рогач передавав докладні звіти КЕ, до якої належали між іншими живучі тепер на еміграції Т. Бак--Бойчук, Онуфрій Максимів, та автор цих рядків. У важливіших справах кликано до співучасті теж інших членів Організації. Після короткої підготови приступлено до реалізації намічених плянів. До помочі І. Рогачеві додано інших людей, а між ними в першу чергу д-р Б. Гнатевича, що саме прибув з еміґрації.

Мені не відомо, якими настроями зустріли бандерівці цю нашу концепцію. Знаю тільки, що після короткого часу, з огляду на тиск публічної опінії й очевидне її сприяння нашій ініціятиві, вони включилися в цю концепцію й приставили до неї своїх людей. Приставили не з метою ставити роботу, але в першу чергу забезпечити свої виключні, чи переважаючі впливи. Що й викликало реакцію з боку переважної кількости активних в тій справі громадських діячів. Бажаючи уникнути спорів між націоналістичними групами, діячі постаючої УНРади у Львові, почали обмірковувати заходи для захисту тієї установи від цього конфлікту. Та прийшов німецький протиудар і УНРада у Львові почала сповільнювати свій розвиток, а потім і зовсім перестала бути діяльною.

Шкода, що автор посвячує справам української партизанської боротьби тільки один і то не дуже великий уступ. Розглядаючи його він в першу чергу послуговується українськими матеріялами, хоч, як нам відомо, є пребагатющі німецькі матеріяли в тій ділянці і їх слід було використати, а сам розділ значно поширити. Скористала би на цьому книга, а й описувана доба набрала би плястичної виразности. Описуючи партизансько-постанчу боротьбу, автор зупиняється теж на акціях Ковпака. Він їх як і їх наслідки на українському терені, оцінює засадничо правильно, хоч з незрозумілих причин він слідом за деякими українськими дрібними пропагандивними матеріяллами поповнює значну помилку. Він чомусь пише, що Ковпак мав основне завдання в свойому рейді на Галичину знищити дрогобицьку нафтову продукцію та що це йому частково вдалося. А це повністю не відповідає правді. Ковпак ніколи не мав ні наказу, ні наміру йти на Дрогобич. Перед рейдом в Галичину він дістав доручення від большевицького центру: 1) вийти в глибші тили німців і начинити там якнайбільше заколоту, 2) По можності побудувати агентурну систему, що постачала би відомості й переводити підривні акції в німецькому запіллю, 3) перевести відповідну пропаганду серед населення, 4) коли вдасться, перейти Карпати, засіяти партизанкою як найдалі на південь, 5) якщо би вдалася ця головна й максимальна ціль, устійнити зв'язок з югославськими партизанами Тіта, 6) посуваючися по наміреній дорозі знищити Битьківський нафтовий район.

З такими завданнями вийшли Ковпак і Руднєв в похід. Діло йшло їм незле доки вони не підійшли в Карпати, в районі, де міститься теж Битьків. І тут Ковпак і його товариші поповнили найтяжчу помилку, за яку вони заплатили найдорощою ціною — розбиттям відділу, а Руднєв наложив головою. Ішовши німецьким запіллям, група Ковпака обростала «м'ясом». Її оперативність відворотно пропорційна до зросту маси маліла. В гірських карпатських умовинах, при існуванні сітки хоч слабоньких шляхів, міцних станиць, ворожого населення та переважаючої ворожої люд-

ської боєвої сили, група Ковпака мала тільки один тактичний вихід: розбитися на численні малі відділи й тими відділами перебитися в наміченому напрямі, розкинувшися широким промінем. Щойно після переходу на другий бік Карпат ті дрібні й найдрібніші відділи, а навіть поодинокі бійці мусіли би збиратися в назначених районах. Така тактика давала би повні підстави до вдачі. Одначе ні Ковпак, ні ніхто з його найближчих співробітників на чолі з Рудневом не догадалися до того. Не дали їм теж відповідної настанови їх московські боси, які, як показується з того не дуже дбали про своїх людей, по-друге не були вже аж такими спеціялістами в партизанській війні, як це нераз їх на Заході представляють. Крім цієї катастрофальної для них тактичної помилки, большевицькі партизантські групи робили численні інші в часі війни, чим нераз не зважаючи на наявність серед них професійних військовиків, стояли далеко позаду українських повстанців.

Дж. А. Армстронґ старається критично розібрати й оцінити болючі й трагічні для нас виступи тих партизантських відділів, що були в руках членів організації Ст. Бандери проти інших. Прикрі це для нас спомини, а чад цих подій ще до нині затроює наші стосунки. З того часу минуло вже більше десять років і пора, щоб хтось з наших дослідників, а не кволих і розагітованих пропагандистів, опрацював історію української партизанки, повстання УПА, її дії, значення, наслідки.

Такі уступи книги Армстронґа як відношення українського націоналізму до церкви і співпраця тих двох чинників у визвольній боротьбі українського народу, або націоналізм і східно-українська (додаймо: а тепер загально-українська) соціяльна структура або географічне зрізничкування націоналізму, вимагають від нас не коротких заміток, але основних розпрацювань.

В признання Дж. А. Армстронґові треба записати, що він холодно й стримано, базуючися тільки на доступних даних, описував ці справи й займав до них становище.

Окремою проблемою є висновки й перспективи, які існують на думку Армстронґа для дальшого історичного розвитку українського народу і його державности.

На вступі розгляду перспектив що їх бачить в Україні Армстронґ треба підкреслити факт, що автор зовсім не зупиняється на факті сучасного державного існування української нації. Правда, ця державна форма, що є тепер — Українська Соціялістична Радянська Республіка — накинена нам московською силою. Сама ж держава підкорена московській централі. Нарід не має змоги висловити своєї думки, вибрати своїх провідників, вирішити, які форми правління найкраще йому підходять. Та всетаки це все не заперечує існування цієї держави. Цей стан дуже влучно окреслили українські автори формули: українська нація в теперішній стадії її історичного буття є вже державною нацією хоч поневоленою. І з цього мусять виходити всі дослідники. Тут немає, що завертати назад та дискутувати тему, чи вдасться українському народові стати державним. Він ним є. Питання є в іншій площині: якими засобами, за яких умов вдасться українському народові поновити повну суверенність своєї держави. На жаль цієї справи так не бачить Дж. А. Армстронґ, бувши в полоні старих виображінь, відумираючих поглядів і концепцій, тощо. Армстронґ не один з такими поглядами. Більшість американських дослідників заворожена псевдовеличчю царської імперії і кормлена теорійками, що ними так рясно заражають власне віджилі представники — нераз великі ерудити в своїх ділянках — царської доби, не бачить тої революції, що сталася тридцятькілька років тому на сході Европи. В катаклізмі тої революції на завжди пропала колишня Росія, оця «єдіна і нєдєліма”, а прийшли наслідком довгого історичного процесу до голосу різні народи. Між ними й український. А те, що є сьогодні це найбільше гнучкі форми й засоби, якими московські правителі, що сьогодні називаються большевиками, стараються вдержати при купі те, що невідхильно йде до повного самостійного життя. Питання, як довго вдасться большевикам зупинити і гамувати історичний розвиток, що вже прийшов.

Кожен, що бачить ці справи інакше кому ввижається якась «єдина російська імперія» на Сході Европи й у Азії, що бачить гомоґенічну цілість там, де є тільки на силу тримані покищо при купі частинки, хоче завернути колесо історії назад. І то дуже далеко назад. Можливо, що Дж. А. Армстронґ до них не належить. Тимбільше, що й він говорить (ст. 276) про зміни, про різницю між тим, що крилося під колишньою назвою «Південної Росії», а теперішнім станом. Він допускає, що й під большевицьким режимом ріс і розвивався український патріотизм. Одначе це все далеко не те, що є вже на речі- далеко не відображення того історичного стану, в якому знаходиться український нарід сьогодні.

Зясовуючи перспективи розвитку української справи автор починає зі ствевдження що український фактор, чи — як він каже — український націоналізм, був тільки незначним елементом в великій грі й боротьбі сил, що відбувалася на сході Европи підчас другої світової війни. Це так, але тільки до деякої міри. Бо в дійсності український фактор хоч не під своєю національною назвою і не в своїх формах витискав дуже важливі п'ятна в тому історичному конфлікті Треба признатися, що большевики багато краще від інших пізнали його присутність і робили все можливе, щоб ту нову, ростучу силу впхати в свої береги. І тому вони,

жорстоко розправляючися з націоналістами одночасно творили нові міністерства в київському уряді, правда — обсаджені своїми комуністичними агентами, творили армії українських фронтів, патріотичні українські ордени, тощо. Цим вони випереджали німців які захотіли мати колонію з України і між іншими теж і за те заплатили своїми дурними головами і чорною недолею свого народу; цим вони випереджають сьогодні й неодну іншу великодержаву.

Далі автор обговорює національне визначення, національну ідентифікацію в Україні. Як ми вже вказали в горі, тут ідеться про багато більше, про національно-державну ідентифікацію, бо власне це і є термін що властиво відбиває існуючий стан речей. Автор виходить з фундаментальної проблеми, чи коріння українського націоналізму є в українському народі, у звичайній людині (камон мен), чи вони живляться соками української землі. І на це він мусить дати позитивну відповідь. Так само стверджує він (ст. 278) що націоналізм був соборницький, що він обіймав і обіймає всі українські землі. Врешті що він має масове попертя (ст. 278). В цей спосіб, Дж. А. Армстронґ стверджує наявність в українському націоналізмі всіх трьох найважливіших елементів: народність, соборність, масовість. При тій нагоді зачепив він і залишив невиясненою іншу проблему: чому комунізм зміг на Західній Волині, яка перед другою світовою війною була під Польщею здобути такі поважні впливи. Я сам займався довше цим питанням. Довго я не міг дати вистарчачої відповіді на це питання. Бо тільки частковою могла бути відповідь, мовляв, Волинь була під Росією довше й тому люди механічно, а почасти й різними спізненими симпатіями та споминами могли тягнутися до тих сил, що діяли на терені Росії. Це без сумніву правдиве, але тільки частково. Ближче почав я приглядатися цій справі з 1929 р., коли вперше побував на Волині. Чергові роки, дуже довгі й докладні мандрівки по Волині, а в першу чергу довгомісячний побут там в 1936 р. та контакти з населенням дали мені змогу розкусити цю справу ближче. Саме в тому році побував я в районі Ратна (Ратно, Ратинь), коли там відбулося так зване повстання. Селяне, притискані до крайнього податковими екзекуторами, поліцією, тощо кинулися до силових засобів. Почали проганяти одних й других з чого вив'язалися більші зудари з поліцією. Саме в той час був я на Поліссі, на південь від Берестя Литовського в районі Великорити. Довідавшися про цю справу, я негайно подався в напрямі Ратна. По дорозі зустрів довгі валки польської поліції, що стягалися з різних напрямків. Заповідалося на поважніші події. Маючи докладні дані про селянські вибухи на Камінь Коширщині в р. 1932 і їх кроваве закінчення (поліція мордувала й вішала людей без суду, а одного з активних селян мешканця села Великий Вібзир (також Великий Обзир), Терешка, повісили на дереві таки на його обійстю), я заховувався осторожно. До Ратна я попав на сам ярмарок. Ярмарок фактично не відбувався, бо селяни збойкотували його. Зате під вечір почали появлятися групи селян «щоб подивитися». Ненадійно поліція почала облаву. Забрали й мене. Арештованих розмістили по декількох стодолах більшими групами. Я був між ними чужий. Та скоро я нав'язав контакт. Дехто з них сидів в польських тюрмах і знав багато волиняків-комуністів. Знав і я декого з них. Почалося знайомство. В стодолі, де я сидів, були селяни зі села Голоби під Ковлем. Вони порадили мені піти туди, як нас звільнять. Мене звільнили вже слідуючого дня. Я мав папері, що продаю сільськогосподарські машини й тому ходжу по селах.

Звільнений подався я в Голоби. По дорозі знов наскочив на валку польських поліцаїв, але обійшлося легко: один стусан прикладом і декілька копняків, та батьківська порада «виривати» з того терену. В Голобах я перебував кілька днів. З тюрми я знав декількох селян з Голоб, що відсиджували більші присуди за комунізм. Згадуючи їх прізвища та й пригоду в Ратні я зустрів доброзичливість в селян, що мені дуже багато допомогло. Мене завели до одного з провідних селян. Яке ж було моє здивування коли цей селянин виявив всі найхарактеристичніші прикмети заїлого й виробленого комуніста. Ми почали довгі дискусії. Я не таївся, що націоналіст. Та найбільше мене дивувало, звідки цей дядько такий поінформований і де є коріння його комунізму. А справа виявилася зовсім проста. Він був командиром червоногвардейської батерії в часі большевицької революції і значним комунарем в Росії. Тоді я дізнався, що в часі першої світової війни російська влада евакуювала селян з Волині масово перед наступаючими німцями. Завезено їх над Волгу й у інші аграрні райони Росії. Там вони зрослися з місцевим населенням в першу чергу з біднішими елементами. І коли прийшла большевицька революція, вони поголовно включилися в неї. І це зовсім зрозуміло. Далеко від домів, від своїх сіл, позбавлені усього зіпхані до позему найбіднішого елементу, вони в комунізмі бачили шансу для себе. І вони пішли. А своїми здібностями, енергією вони вибивалися на провідні пости. Вони ставали не лише командирами різних військових частин, але висувалися на перші місця в місцевій адміністрації, тощо. Коли ж після війни почалася, вжиймо модного сьогодні слова репатріяція, вони масово повернулися на Волинь. Я ніколи не мав змоги ствердити, чи верталися вони з готовими большевицькими дорученнями чи може по якомусь часі на місцях їх в'язали в підпільну систему й надсилали до них емісарів. Якби не було, власне ті люди творили перший й основний елемент комуністичної сітки Волині. І тут одна з найважливіших, а може й найважливіша причина наявности поважної комуністичної загрози на Волині й Поліссі. До тих поворотців тяжко було під-

ходити з критичними під адресою комунізму заввагами. Вони бо бачили комуністичну революцію в її найбільше переконливому моменті, в добі зриву підйому, в добі вибуялих романтичних надій, зв'язаних з новим ладом і новими людьми. Вони мусіли наперід побачити реальний комунізм нашої доби щоб переконатися, чим на ділі він є. І це мало місце. Після першого побуту большевиків в 1939-41, а ще більше після нової окупації, що настала в 1944 р. власне на тих теренах большевики зустрічали й зустрічають якнайбільший опір проти своєї антинародньої й антиукраїнської політики.

Не завжди правильно розуміє Армстронґ характер нашої визвольної революційної боротьби. І тому загострення форм боротьби творення читких майже військових організаційних схем і зв'язаної з тим дисципліни, наголошення суперечностей з ворожим окруженням і власних українських безкомпромісових скрайностей вважає значним пониженням української націоналістичної політичної думки (ст. 279). На речі ж воно зовсім не так. Про ніяке обниження позему думки не приходиться й говорити. Тут було зовсім що інше. В вийняткових умовинах всестороннього тиску й безпосередньої боротьби на життя і смерть все мусіло бути підпорядковане власне їй. Всі тези й думки. напрямні й коментарі мусіли бути упрощені й сліпучо яскраві, а тому так дуже часто перенаголошені, переяскравлені щоже навіть однобічні, бо мусіли вони бути пориваючими до боротьби гаслами. Інакше бути не могло. Нація мусіла пережити критичний для неї небезпечний, історичний момент. Після поразки Визвольних Змагань всі енергії мусіли бути зужиті на протиудар по наступаючому ворогові. А щойно відбивши цей наступ ворога, опам'ятавшись від болючої програної міг український політичний світ, а в даному разі теж український націоналістичний табір перейти до спокійнішого формулування напрямних, принципів і гасел. Таке мало й має місце не тільки в нас. Це є всюди. Пригадайно американські виступи проти держав і народів осі в часі другої світової війни! Пригадаймо Черчілеве: я знаю тільки одного доброго німця — мертвого — і нам стане ясно, що й в українців інакше бути не могло. І тому погляд Армстронґа про обниження й погіршення української націоналістичної політичної думки в добі перед другою світовою війною й підчас неї несправедливий.

Так само переводження аналогій між конспірацією українського націоналістичного руху й подібними проявами в фашизмі й комунізмі вражає радше дуже вузьким підходом автора до цілої проблеми. Конспірація і зв'язані з нею наслідки були життєвою конечністю, були вони єдиною формою, в якій можна було існувати і були вони подиктовані й накинені ворогом.

І треба направду бути дуже доктрннером, щоб ставляти під знак запиту доцільність тої форми. Це, очевидна річ, не заперечує факту виродження частини націоналістичного елементу, що проявився в політичному терорі, братовбивстві і подібних жалюгідних ексцесах. Одначе і ці речі можна без труду пояснити, хоч оправдати їх в ніякому разі не можна. Вина за це падає в першу чергу на тих що опинилися на вершку і від того закрутилося їм в голові. За малі були до постів, на яких опинилися. З того виплили теж і інші недоліки. На один з них вказує Армстронґ: небезпечний брак обережности. Це було більше. Це був повен брак свідомости, в яких умовинах ми в той час знаходилися, а до того породжена фальшивими уявами гарячка, в якій певен тип «лапав» історичну шансу, що її на ділі ще не було і через те «в ім'я остаточної перемоги», що здавалася ось за вуглом, поробив цілий ряд непростимих помилок. Оця, згадана Армстронгом деконспірація і виставлення маси людей під удар, є власне безпосереднім випливом згаданого в горі непоінформування, вузького погляду на події і гарячки.

Більше місця присвячує Дж. А. Армстронґ питанню реакції наддніпрянського елементу на гасла, стратегію, тактику тих українських націоналістичних елементів, що прийшли зі Заходу. Тут не місце розглядати цю справу в усіх її аспектах, але треба ствердити ось які моменти: в першу чергу наддніпрянський елемент з жадобою чекав на появу тих людей зі Заходу і їх прийняв якнайкраще. І в цьому не може бути сумніву. Хто в час тих подій на їхньому терені був, той мусить це потвердити. Але попри цей був ще і інший фактор: наддніпрянський елемент — це не незаписана таблиця. Далеко ні. Якраз навпаки, це були люди з багатющим житттевим досвідом, знанням люди, що вміли широко відчиненими очима дивитися на життя, пояснювати собі його явища та знали, чого хотять. Вони мали свої, може дуже глибоко заховані, націоналістичні мрії й уявлення прагнення нового, кращого, вільного життя. І тому при зустрічі зі західньо-українською концепцією нового життя, поширеної й поглибленої боротьби за всестороннє національне визволення вони не здавали своїх позицій, а шукали спільних точок, суттєвих співзнаменників. При тому власне в той час наддніпрянський елемент виявив свою вищу політичну зрілість від західнього українського елементу. На Наддніпрянщині та фраза, що могла заполонити мешканця українського заходу або та програма, що її приніс хтось зі старої еміграції, що була в Европі, відразу була піддавана конфронтації з дійсністю: що з того буде і як це можна зробити. Навіть таке, здавалося, найприманливіше для селян гасло: беріть землю негайно! — породжувало в них стихійну відповідь: а як це найкраще зробити і що з того буде? Власне такі ж відповіді були в кожній ділянці. Одначе це все не вказує на незацікавленість у змінах, чи брак прагнення нового власного, а тільки вказує на реальний творчий під-

хід до життя. Таким був і маймо надію, таким залишиться український елемент на Наддніпрянщині. В даному разі ми не говоримо тільки про тих людей, що опинилися в рядах того, чи іншого політичного середовища, про тих, що зразу пристали до одних чи других націоналістів, а говоримо в першу чергу про поставу суспільности, як цілости, в її усіх верствах і елементах. Про них всіх Армстронґ говорить зовсім правильно, що вони без сумніву волюють власну владу, власне правління, власну державу ніж якунебудь іншу. Впрочім чи ж може бути інакше?

Закінчуючи розгляд книжки Дж. А. Армстронґа, хочеться зацитувати його вийнятково правильну оцінку української людини. Оцінку, що є добре заслуженим гимном в честь тих, що потом зрошують українську землю і тих, що з її надра виковують багатства й силу і тих, що за станками творять нові вартости так і тих, що в тиші кабінетів, невидно від людського ока, приготовляють дальші шляхи для труду й розвитку, а в першу чергу в честь тих, що чуйною сторожею зі зброєю в руках, з полум'яним словом, з твердою вірою і непохитним аргументом були і є завжди готові служити нації. Ось слова Армстронга: «Попередні параграфи підкреслили багато недоліків націоналістичного руху в часі війни. Але ці недоліки є тільки однією сторінкою картини. З другого боку є енергія й відвага членів націоналістичних груп, проявлена в однаковій мірі в підпільній і партизанській акції в Західній Україн як і в голошенні гасел ОУН на сході. Якщо колинебудь якась група була приготована боротися проти споóвидно безнадійних шансів, то нею була ОУН. Кілька тисяч недосвідчених і слабо вирядженних молодих людей наставилися не лише зайняти місце ґіґантського комуністичного апарату, але зважилися протиставитися явно нестримній німецькій воєнній машині. В світі, в якому боязливість в обличчі наступаючої тиранії є зчаста законом, така відвага вирівнює численні недомагання». (ст. ст. 282-283).

Оці слова є найкращим і найправильнішим висновком, що в самій основі схопив правдивий стан речей і за це побіч багато інших речей треба бути авторові книги «Український Націоналізм 1939 - 1945» Джонові А. Армстронґові вдячним.

Зиновій Книш

Памяті Командира і товариша

(З промови в Шікаґо, дня 29. жовтня 1955 року, в 25-ліття трагічної смерти сл. п. Юліяна Головінського, Крайового Команданта УВО)

Великі народні рушення будять глибоко дрімаючі сили і видобувають з народу наверх нових, незнаних досі людей, що силою і розмахом своєї індивідуальности ведуть його по стрімких стежках на закрутах історії.

Коли Наполеон Бонапарте — на вершинах своєї бойової слави — відбирав дефіляду на Марсовому Полі в Парижі, оточували його генерали, заправлені на побоєвищах цілої Европи, але з них рідко котрий переступив тридцятий рік свого життя, а передтим були вони, чим хочете, тільки не військовиками: ремісниками, писарчуками, недокінченими теологами. Це були «маршали революції», що перемаршували Европу під триколірним прапором французької революції і під ритм марсиліянки широко рознесли по світі французьку бойову славу.

А півтора століття назад, над Дніпром гуляли наші «маршали революції», оті «полковники славного війська запорозького» — Іван Федорович-Богун, Данило Нечай, Станислав Мрозовицький-Морозенко, Максим Кривоніс-Перебийніс — що з народу холопів і рабів в одну мить створили грізну державну силу під рукою залізного Богдана. Від тупоту їхніх коней на Подніпров'ї дзвеніли вікна варшавських палаців, а від свисту їхніх шабель у повітрі тремтіли серця польських шляхтичів.

Триста літ пізніше обернулося колесо історії, заграви пожеж укрили Україну і буйна українська земля видала з себе нових «маршалів революції» — Зелених, Махнів, Божків і їм подібних — людей одчайдушної відваги, кипучої енергії і нечуваної погорди смерти, що під твердою рукою новітнього Богдана стіною шабель загородили б шлях до України і під копитами шалених своїх вершників в пух і в прах розторощили б кожного наїздника. А так — тільки вкрили свій край згаришами на службі хаосу й руїни та створили сумну легенду отаманщини.

У цій глухій ночі на українському політичному фірмаменті тим яркіше блищать такі вояовники і будівничі державної української сили, як Симон Петлюра і Євген Коновалець та їхні співробітники.

А серед них постать Юліяна Головінського, Командира VI. Бригади УГА і двома наворотами Крайового Команданта Української Військової Організації на ЗУЗ, належить до найпередовіших в історії українського націоналістичного руху. Часи, в яких жив і діяв сл. п. сотник Головінський, ще такі недавні, а водночас такі повні гарячкової боротьби і страшенних катастроф світових розмірів,

що мабуть тому не знайшлося ще українське перо, щоб справедливо й вичерпно змалювати життя цього небуденного лицаря українських визвольних змагань.

Непомітно ввійшов сотник Головінський на арену української історії. Мало що знаємо про його дитячі і юнацькі роки. Даремно шукатимемо за його писаннями — бо таких нема — не знайдено теж і його промов, — бо він їх не виголошував. Належав до тих людей, що чинами свойого життя не пишуть, тільки творять живу історію свого народу.

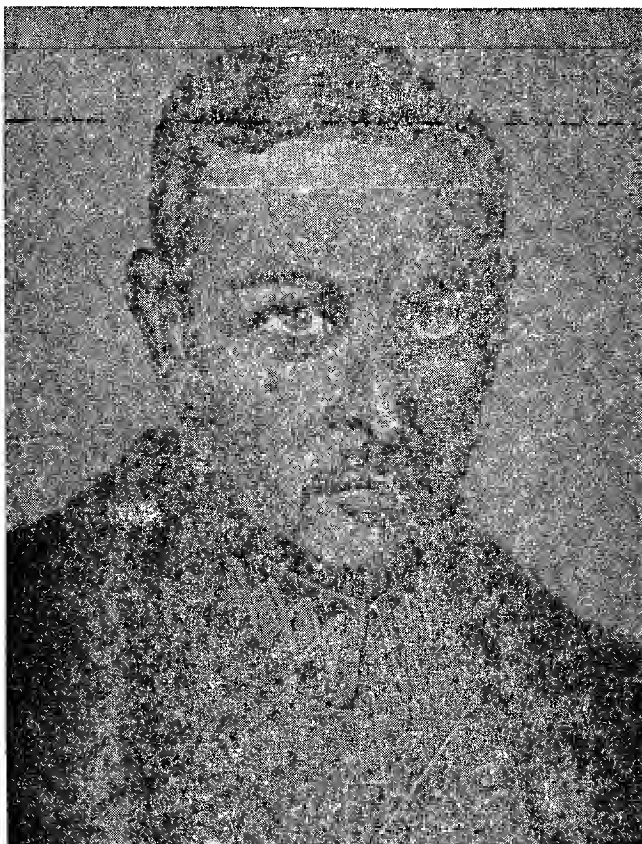

ЮЛІЯН ГОЛОВІНСЬКИЙ

Перша світова війна застала його, як відбував військову службу в 30. п. п. австрійської армії. В цьому полку перебув він цілу світову війну, переважно на італійському фронті в Альпах. Його велика, просто одчайдушня відвага принесла йому різні відзначення і старшинський ступінь поручника.

Після розвалу Австрії в 1918 році вертається до Галичини, до містечка Любачева, де жила його родина. Там негайно береться організувати українські військові відділи, що з них пізніше постала славна його VI. Бригада, якою Головінський командував до самого кінця. Відважний до божевілля, швидкий у рішеннях і невгнутий у постановах, здобуває серед своїх товаришів-старшин безмежний подив і гарячу любов, що перетривали всю хуртовину визвольної війни і перенеслися на пізніше діяння в націоналістичному підпіллі.

Разом з Галицькою Армією переживає її долю й недолю від переходу за річку Збруч у липні 1919 року аж до часу, коли знайшлася вона під владою большевиків. Тоді Головінський виступив ініціятором розриву з большевиками і злучення Галицької Армії з військом Головного Отамана Петлюри. Нещасливий збіг обставин не дав довести того задуму до кінця. Головінський пробує зо своєю частиною перебитися до українських повстанців і серед того намагання попадає в польський полон. Та швидко тікає звідти заграницю і там кінчає ветеринарні студії в Чехословаччині.

А вже з початком 1924 року бачимо його на чолі Української Військової Організації в Галичині. Її керму перебрав він у дуже тяжкому положенні, в якому опинилася на той час уся українська політика, а між іншим теж і Українська Військова Організація.

В 1923 році наступив перелім в українському політичному житті. До того часу безперебійно велася політична і збройна визвольна боротьба: політичну акцію вели обидва українські уряди на еміґрації — Уряд Української Народньої Республіки в Варшаві та Уряд Західньо-української Народньої Республіки на чолі з Президентом Петрушевичем у Відні, а потім у Берліні. Обидва Уряди — помимо жалюгідного стану роздвоєння — спиралися на своїх прихильників у краю, втримували дипломатичні місії в чужих столицях, вели пропагандивну й політичну роботу доступними собі способами з надією швидкого повороту на рідні землі.

Впарі з тим ішла завзята збройна й підпільна боротьба на всіх землях України. Над Дніпром діяли повстанці, що хоч не мали зв'язку між собою і не завжди стояли в контакті з українським Урядом, все ж таки були виявом непримирної постави українського народу супроти московсько-большевицького окупанта, турбували його сильно і не давали закріпитися його владі. За почином Української Військової Організації, що постала з ініціятиви вояків обидвох українських армій, зорганізувався центральний повстанський штаб і повстанські дії розгорталися пляномірно в цілій Україні з надією витривати до часу, коли зміняться політичні умовини і можна буде знову приступити до творення реґулярної української армії.

Зокрема сильну бойову та саботажну діяльність проявляла в той час УВО в Галичині, щоб дати опору політичній праці українського Уряду.

Одначе повстанчі дії, як і діяльність УВО в тому часі мали чисто військовий характер. Політичною сторінкою, поза конечними пропаґандивними гаслами, вони занімалися мало, залишали це діянню українських Урядів.

Та з початком 1923 року зайшли дві важні події, що сильно вплинули на дальший спосіб бо-

ротьби українського народу за волю і приневолили його до реорганізації своїх сил та шукання нових методів боротьби. В березні 1923 року держави Антанти — Франція, Англія, Японія й Італія — присудили Західню Україну Польщі, потвердивши неправний фактичний стан, що витворився тоді в Україні і перекресливши в той спосіб надії українського Уряду. А на деякий час передтим большевики круто змінили свою тактику, проголосивши т. зв. НЕП (Нова Економічна Політика), що фактично була відворотом від комуністичних теорій, і відкрили перед своїм населення перспективи добробуту в мирній праці, хоч і під большевицьким режімом. Вслід за тим проголосили амнестію для всіх, що боролися проти большевиків, з розрахунком на те, що народні маси втомилися безперервною п'ятирічною боротьбою і під впливом амнестії покинуть дальший опір та погодяться з долею.

Обидві ці події мали далекосяглі наслідки: в Польщі скріпилися т. зв. угодовецькі настрої, що хотіли порозуміння з поляками, а серед наддніпрянської еміґрації виринуло т. зв. зміновіховство, що проявлялося в повороті еміґрантів до України та в поширенні совєтофільських настроїв серед частини української громадськости. Одні були тої думки, що пропала вся можливість політичної акції за незалежність України на міжнародньому полі, а другі додавали, що через те треба будувати українське життя, здобуваючи для нього максімум користей у культурній та економічній ділянках, як фундамент під дальшу політичну боротьбу в майбутності.

Ці події застали УВО в дуже тяжкому стані. Після сильної бойової акції восени 1922 року наступило деяке послаблення дії, полк. Євген Коновалець мусів виїхати закордон. Крайового Коменданта УВО, полк. Андрія Мельника, арештовано в 1923 році, а разом з ним велику кількість бойових і провідних членів УВО.

Під впливом змінених політичних обставин у Східній і Західній Україні, Начальний Командант УВО, полк. Євген Коновалець, перевів реорганізацію УВО під кутом побільшення її діяльности: крім чисто військово-бойових дій мусіла вона на себе перебрати теж деякі політичні завдання, а з них у першу чергу протидіяння настроям зневіри та угодовецьким нахилам деяких кол української громадськости. І саме в той час, важний і важкий, на становище Крайового Команданта УВО прийшов сотник Юліян Головінський.

З небувалою енерґією взявся він за діло. Швидко відновив організаційну сітку УВО, а в тому станули йому до помочі його друзі з військових часів. Біля нього згуртувався найбільш відважний і бойовий елемент, що надав великого розгону Українській Військовій Організації та налив її змістом, що його зберегла вона до самого кінця.

В засаді УВО загримала свій характер. Одначе в змінених політичних умовах мусіла вона щораз більше набирати ваги політичного центру, як єдиний на той час від нікого незалежний і чисто український носій та виразник визвольної боротьби України. Це дуже добре розумів Юліян Головінський і в тому напрямі реорганізував УВО та підбирав нових людей. За його почином УВО поволі переходить на організацію націоналістичну в тому сенсі, що гуртує в собі щораз більше націоналістичного елементу та стає на тих націоналістичних позиціях, що пізніше оформилися в Організації Українських Націоналістів, ОУН.

Головінський поставив собі за мету:

а) створити сильний керівний апарат УВО,

б) здобути для нього необхідні фінансові засоби, щоб унезалежнити його в діях,

в) при помочі так зорганізованих людських і матеріяльних засобів чинити натиск на все українське життя: суспільно-громадське, культурне, економічне й політичне, в тому напрямі, щоб відвертати його від угодовецьких настроїв і спрямовувати на шлях незалежницької політики,

г) підготовляти в той спосіб ґрунт під діяння сильної ідейно й організаційно політичної націоналістичної організації, що перейняла б у свої руки дальший провід визвольними змаганнями України.

Перші дві точки програми перевів він дуже скоро. При помочі власної незвичайної енерґії і невідпорного впливу на людей свого оточення, що за «Юлька» (так називали друзі Головінського) готові були скочити в огонь і в воду, до одного року зібрав він увесь найктивніший бойовий елемент під своєю командою. З-поміж них виділив кільканадцять молодих і відважних людей у леґендарну вже сьогодні «летючу бриґаду» і за її поміччю в роках 1924-1925 виконав низку бравурних нападів на польські державні каси, здобуваючи в той спосіб около чверть мільйона польських золотих, велетенську на той час суму, для потреб Організації. Таким чином відбирав від польського уряду гроші, що їх тягнув він податками з українського народу.

Не обмежується до самих тільки колишніх військовиків, до Організації притягає молодих хлопців від 18 років, що не нюхали ще воєнного пороху і своє бойове хрищення дістали в рядах УВО. Таким робом відмолодив він кадри УВО та поклав підвалини під дальший її розвиток. Не щадив при тому і власної особи, особисто брав участь у всіх найбільш небезпечних бойових акціях.

Бойовими своїми діями викликав скажену лють у польських окупантів, а з другої сторони надзвичайно скріпив віру у власні сили українського народу, доказавши, що УВО вміє і може боротися з ворогом і завдавати йому тяжкі втрати.

При кінці 1926 року стрінула його доля кожного революціонера, попадає в польську тюрму. І хоч виходить з неї після півтора року, але розконспіро-

ваний, під сильним наглядом і наґінкою поліції мусить на деякий час стануги в тіні.

Тимчасом УВО, набравши розгону під командою Головінського, розрослася непомірно і дістала величезне політичне значення. Водночас наросла нова політична сила в українській дійсності: український націоналістичний рух. В році 1929 відбувся Конґрес Українських Націоналістів, де до того часу окремо існуючі українські націоналістичні організації об'єдналися в одну Організацію Українських Націоналістів, на чолі з Головою Проводу, полк. Євгеном Коновальцем. Ось так прийшла хвиля, що її давніше передбачував і три роки її підготовляв Юліян Головінський.

Зайшла потреба перевести поділ праці поміж УВО і ОУН і закріпити ОУН, як політичну Організацію. На Західніх Землях України мав це перевести Головінський, що влітку 1930 року стає на поклик Голови Проводу і перебирає становище Крайового Команданта УВО і Провідника всього націоналістичного руху на землях під польською окупацією.

Відбувши в червні 1930 року конференцію з Проводом Українських Націоналістів, Юліян Головінський з вродженим собі темпом і запалом береться за організацію націоналістичних кадрів, перекидаючи весь тягар політичної праці на ОУН і зберігаючи для УВО тільки бойову ділянку. Як завжди, навколо нього стають випробувані приятелі, ветерани Військової Організації і націоналістичний молодняк.

Революційна хвиля високо піднялася тоді в Західній Україні і викликала репресії польського уряду в формі т. зв. пацифікації, коли то польська поліція і салдатня по-звірськи катували невинних селян і нищили культурні й економічні надбання українського народу. Жертвою польського терору впав і сл. п. Юліян Головінський, якого арештували, завезли під містечко Бібрку на місце, де місяць перед тим виконано експропріяцію польських державних грошей і там, під лісом, його замордували.

Не в одвертому бою з чесним противником поляг сл. п. Юліян Головінський. Замордовано його подлим способом, скувавши руки й відобравши можність оборони. Не відвели його на місце вічного спочинку товариші боїв і революційних дій, не похилилися бойові прапори України над відкритою могилою великого її Сина. Тільки ридання дружини і тихі сльози дітей пращали його на шляху в засвіти, там ген-далеко, в малому українському селі Глібовичах. Могилу його нераз безчестив ворог і сьогодні може й слід по ній затертий, але ніколи не затре по Ньому сліду в душі народу українського.

У розцвіті своїх духових і фізичних сил загинув Юліян Головінський, на 36 році свого життя, коли в інших народів зачинається тільки політична кар'єра. І коли сьогодні, в 25 літ після трагічної смерти сл. п. Юліяна Головінського згадують його пам'ять колишні члени УВО, яких химерна доля залишила при житті, сердечний жаль давить нам груди за нашим товаришем і командиром, невіджалуваним «Юльком». Скорбні наші думи летять на далеку його могилу, але ми перемагаємо в собі жаль, бо для нас «Юлько» живе, живе так довго, як довго житимемо ми самі, як довго житиме в народі українському пам'ять про його відвані бойовічини.

Василь Косаренко-Косаревич

Українські інформатори в ЗДА і їх критики

Безпосередньою спонукою до наступних устійнень, спростувань, завваг і висновків із них були статті п. Богдана Боцюркова в "Самостійній Україні» в ч. 5 під заголовком і на тему «До питання української політичної інформації в Америці», і ч. 6 «Державний устрій України». Але відносяться вони і до всіх інших істотно таких же, або подібних чи спокревнених. Автор тих статтей з великою дозою правдивости і правильности мені особисто незнайомий, а це степенує запоруку, що дотична академічна дискусія заторкуватиме тільки погляди дискутантів, а не їх особистості. (Таке підчеркнення є тому потрібне, бо з досвіду знаю, як часто критику тільки поглядів сприймається як особисту образу, головно з боку бувших підсовєтських людей, бо там вільна дискусія неможлива, а неґативна критика поглядів зумовляє прикрі особисті наслідки).

Достовірні свідки з Шікаґо передавали мені, що до винятків, які так форму як і зміст мойого листа й еляборату до Президента Айзенговера про «Істотне щодо змагу між Сходом і Заходом», що їх «СУ» оприлюднила в чч. 11 і 12 1954 в перекладі на українську мову і зробила відбитку в оригінальній англійській мові, скритикували неґативно, належав у першій мірі п. Б. Боцюрків. Я прохав передати йому, що я дуже радо вступлю з ним в дотичну дискусію, якщо він напише мені, в чому добачує він щось неґативного, або неправдивого і тому шкідливого для наших визвольних змагань. Він того не зробив (можливо, що йому мойого прохання не передали), зате появилася згадана вгорі стаття в ч. 5 1955. Видно, чисельні друкарські похибки, ба навіть випуски в змістовому тексті затемнили саму змістовність, її вартість і доцільність. Сюди належить теж однозначне перекладання етнічної назви «Русскіе» відповідником «Москалі», а імперіяльно-державної назви «Россіяне» відповідником «Росіяни», замість многозначного перекладання обох тих назв спільною «Росія-

ни» з московської на українську й інші немосковські мови. Не одержавши уточнених закидів щодо мого листа і еляборату до Президента, не можу на них подрібно відповідати. Але на загально-негативну критику п. Боцюркова зацитую те, що один визначний громадянин ЗДА, редактор великої газети і екзекутивний директор «Конґресу Свободи», п. Роберт Лєфевр, написав п-ві К. Лисюкові зараз після прочитання копії цього листа й еляборату (9. 12. 1954):

"The letter and article written by v. Kosarenko-Kosarevytch have been received and read, and I appreciate very much your sending along this material.

The article is a goldmine of valuable information and helps to remove some of the fog of ignorance which has surrounded the Soviet enigma. It was difficult reading in some spots, primarily because it crowds so much into a comprehensive report, but the rich harvest of little known facts and the clearcut appraisal of Muscovite messianism mace it well worth the effort.

I am going to mull over in my mind for a day or just how best this information could be circulated".

Десятки інших відгуків чужинних читачів цього листа й еляборату — між ними навіть прем'єрів великодержавних урядів або їх закордонних міністерств — доказують додатково, що вислід моеі інформації в такій формі і такого змісту є таким, як його очікує п. Боцюрків на підставі своїх порад у дотичній статті в ч. 5 «СУ».

Тепер придивомось як виглядає інформація п. Боцюркова для своїх же українських читачів про «Державний Устрій Руси-України». (Без огляду на друкарські похибки).

Уже в початковому реченні залишена правильна й однозначна назва «Русь-Україна» і замінена неправильною «Київська Русь-Україна», а дальше ще більше свавільною «Київська Держава». Немає ні одного літопису — київського чи іншого — з дотатарського часу, де можна би найти назву «Київська Русь-Україна», або «Київська Держава». Була бо тоді тільки одна імперія Русь, звана Греками «Россія», а в панівній на Заході латинській мові «Рутенія» або «Руссія», інколи навіть «Русція». Її столицею був Київ, а очолював її Великий Князь Київський, а її носіями були панівні в ній Русини. В торговельно-політичному договорі між Русею а Візантією з рр. 911/12 поганин Русин, у грецькому тексті Рос, протиставлений християнинові Грекові. Назва "Русич» уживалась здебільшого в поетичних висловах. Ось чому тільки справжня назва «Русин, Русини, Русь і їх прикметник руський» зберіглись в незміненій формі аж до теперішности на західніх землях Руси обабіч Карпатів. Та Русь імперія Антів-Русинів-Українців перестала існувати в р. 1240/41 під смертельними ударами колоніяльних Русскіх із півночі і Татарів і ніколи більше не відновилась.

Назви «Київська Русь» та «Київська Держава» — це тенденційна фальшивка пізніших німецьких і московських істориків, що були творцями росіяномітичних лжевчень, щоб являлась більше правдоподібною їх теза про безперервну тяглість однієї і тієї самої Руси, з грецька Россії, в лоні якої тільки столиці мінялись і пересувались, творячи Київську ,Московську і Петербурзьку Русь-Россію. Це стало ясно навіть професорові В. Ґітерманн-ові, авторові трьотомової великої Історії Россії німецькою мовою в Ціріху 1944, хоч сам він норманіст і росіяномітик. Тільки наші патентовані науковці і кандидати на них не мають сміливости виступити проти московсько-німецько-американських догматиків росіяномітизму.

«Земля» не була ніколи назвою «держави» — як це твердить п. Боцюрків ступаючи слідами росіяномітиків — а тільки її територією. Отже «Руськая земля» — це територія цілої Руси Русинів, а «Чернигівська або Галицька земля» — це територія дотичних князів і їх провінцій, або провінцій і їх князів.

Бертиніянські аннали з р. 839 писані були латинською мовою і там говориться про дружинників візантійського цісаря Теофілоса, при відвідинах німецького Людовика в Інґельгаймі — «qui se id est gentem suam Rhos vocari dicebant», а тоді Рос пепекладали на Русин (диви договір з рр. 911/12), а не на Русич, як у пізнішому «Слові о полку Ігоревім». Зрештою ще й в 11-ому стол. перший автохтонний Київський Митрополит Іларіон був гордий за те, що він Русин, а не Русич або Руський, а так само в 12-ому стол. другий автохтонний Митрополит Клим.

Як уже згадується більше версій чи теорій про походження назви Русь, так це несолідно і тенденційно, коли ставиться до вибору тільки дві: норманістичну і краєву, понадто без найменшого доказового матеріялу чи вказу на них, а замовчується кельтійську теорію чи версію з впливами Русцінів, званих Римлянами Рутені. Адже інакше годі пояснити такі назви як Русція для Руси і Рутенії для Русинів у латинській мові, та прикметник «руський» в київському літописі. Сюди ж належать теж кельтійська назва «кордон» для границь, що вдержалася в назві кордони аж по нинішній день, і багато іншого.

Не можна говорити про московське плем'я чи московський народ в часі перед постанням Московської Держави наприкінці 15-го стол., бо тоді ще такого народу взагалі не було, чи пак такої назви його. Не було теж ніякої московської ґрупи, а тільки ґрупа племен фіно-туранської приналежности, що з них пізніше витворився московський народ, який і досьогодня задержав свою колоніяльну назву з часу приналежности до Руси імперії Русинів у прикметниковій формі "Русскіе», як у ні одного справжнього слов'янського народу. Всі бо слов'янські народи називають себе виключно і

підметній (суб'єктивній) формі: Русин-Українець, Поляк, Чех і т. д.

Немає найменшого сумніву — так з філологічного як і політичного огляду, що Русь і Русини русифікували чужі племена, що були втілені до їх імперії засобом мови, віри і взагалі вищої культури. Русскіє можуть русскіфікувати в їх мові, Москалі можуть москалізувати або московщити, чи пак обмосковлювати, а якщо їх називати «Росіянами» так можуть вони тільки «росіянізувати». Коли ж п. Боцюрків і леґіон інших українських оборонців назви «Росіяни» для Русскіх-Москалів говорять і пишуть, що «Росіяни русифікують неросійські народи» взагалі, а український зокрема, так вони мабуть не усвідомлюють собі, що тим вони утотожнюють Русинів із Росіянами навіть в теперішності, хоч водночас навипередки стараються доказувати їх відрубність, бо «русифікацію» міг і може проводити тільки Русин, як українізацію тільки Українець. А взявши під увагу тотожність Русина й Українця, виходить теж утотожнення — Росіянина. Тимбільше, що напр. «русифікувати Русинів», Москаля з Українцем, це такий самий абсурд, як «маслити масло».

Хто ж тоді правдивіше і правильніше, отже й доцільніше в наших інтересах і в інтересах всього людства загроженого московськими месіяністами на російсько-біло і советсько-червоно, інформує український і неукраїнський світ, коли то росіяномітичні і советомітичні лжевчення корисні тільки Москалям, а вилущена з них правда корисна Українцям і всім іншим не-Москалям: п. Боцюрків і його однодумці, чи підписаний і його сторонники?

Відповідь

П-У КОСАРЕНКОВІ-КОСАРЕВИЧУ

Ледви чи витрачав би я час на писання цієї відповіді та забирав коштовне місце у цьому журналі двобоєм з п. Косаренком, якби не те, що у своїй статті він, атакуючи як і мої статті так і мене особисто, не тільки висуває низку необґрунтованих, догматичних тверджень відносно деяких понять і аспектів київської доби нашої історії, але й посередньо закидує мені «росіяномітичні» тенденції, тобто своєрідну любов до «старшого брата». Я з обуренням відкидаю того роду аллюзії в мою сторону, які вважаю безпідставними й безвідповідальними. Дивуюся тільки, що людина громадського стажу п. Косаренка вживає того роду методів поборювання осіб, яких погляди різняться від його. Дискусія спірних історичних інтерпретацій чи термінів корисна і потрібна, але ледви чи можна вести її спрощуванням, догматизуванням і пришиванням епітетів.

Які ж «гріхи» закидає мені п. Косаренко?

1. Перший і мабуть найважчий мій «гріх», це «загальна негативна критика» меморіялу п. Косаренка про яку довідався він від.. «достовірних свідків з Шікаґо», яких тотожности він не розкриває. Звичайно водиться, що публікується відповіді на опубліковану чи публічну критику, — одначе ні одне, ні друге не мало місця по відношенні до п. Косаренка. Коли ж таки п. Косаренко запрошує мене цим крутим шляхом зайняти становище до його меморіялу, я зроблю це нижче. При тому хочу запевнити п. Косаренка, що ні автори шікаґських сплетень, ні якінебудь його звернення в мою сторону дискутувати меморіял — мені невідомі.

2. П. Косаренко вважає неправильною назву «Київська Русь», а назва «Київська Держава» для нього «ще більш свавільна». Вживання цих назв це, на його думку, сприяння «росіяномітикам». Він ще й твердить, що висловлюючи здогад, що «Руська Земля» була тодішньою назвою Київської Держави, я «ступаю слідами росіяномітиків». Звичайно, що в X — XIII ст. назви «Київська Русь», чи «Київська Держава» (як і назва «Імперія Русь», яку вживає п. Косаренко) не були офіційними назвами держави. Але вони прийнялися в більшій чи меншій мірі в українській історіографії й літературознавстві, при чому прикметник «київська» підкреслював провідну ролю Києва, як столиці княжої держави, відрізнюючи її від Галицької Руси, згл. Галицько-Волинської Держави після упадку Києва в 1240 р. Назву «Київська Держава» вживають такі українські історики як Грушевський, Дорошенко, Полонська-Василенко й інші; «Київська Русь» згадується в працях Л. Білецького, М. Чубатого, М. Міллера, Іс. Мазепи, Ю. Шереха, М. Глобенка й інших. Нікому з них п. Косаренко не має права закидати «росіяномітичність» чи менше від нього знання української історії.

Щодо питання чи «Руська Земля» була тодішньою назвою Київської Держави, то суґерують її літописні й літературні джерела княжої доби, як нпр. «Повість временних літ» (що відкривається словами «Се повість временних літ, откуди єсть пошла Руськая Земля, кто в Киеві нача первіє княжити, і откуда Руськая Земля стала єсть»), чи звернення кн. Святослава до дружини «не посоромимо землі руської», чи «За землю Руську» у «Слові о Полку Ігоревім», чи хоч би «Паломник (Данила) ігумена Руської Землі» та інші твори. Звичайно, що питання офіційної назви Київської Держави ще остаточно не розв'язане й повищу думку слід уважати гіпотетичною. Звідки ж їй п. Косаренко пришив «росіяномітичність» — мені важко вгадати.

П. Косаренко безосновно закидає мені «несолідність і тенденційність» за згадку тільки норманської й краєвої теорій походження назви Русь. Своєї статті я не присвячував тому питанні, а згадав повищі дві теорії принагідно які, на мою думку, найбільш правдоподібні і найбільш поширені.

4. Довільно нагинаючи історичні факти, п. Косаренко вирішив, що з часи Київської Держави «не було теж ніякої московської групи (племен), а тільки група племен фіно-туранської приналежности, що з них пізніше витворився московський народ, який і до сьогодні задержав свою колоніяльну назву з часу приналежности до Руси — Імперії Русинів у прикметниковій формі «русскіє», як у ні одного слов'янського народу». Цікаво б знати куди нам діти Вятичів і Радимичів, куди зарахувати Новгородців чи білоруську групу племен? Як М. Грушевський так і Д. Дорошенко й усі поважніші українські історики вважають Вятичів і Радимичів (разом із асимільованими фіно-турськими племенами) предками сучасних росіян і навіть літопис підкреслює їх окремішність від українських племен. Такий же «мітичний» характер має і твердження п. Косаренка про «колоніяльне» положення предків росіян по відношенні до «Імерії Русинів». Відомо, що київські князі так само «примучували» Деревлян і Уличів як і Вятичів чи Радимичів, і що північні землі оформилися в удільні князівства такого типу, як нпр. Переяславське, Чернигівське чи Турово-Пінське князівства (хоч і нижні рангою у спадковій «драбині»), пов'язані з Києвом мало чим більше як пануючим родом Рюриковичів і дружинно-боярською верствою. Якщо і прийняти, що населення Київської Руси звало себе «Русинами» (хоч я думаю, що в народніх масах ще довго жили племінні й городові назви), то все таки годі обмежувати цю назву тільки до українців, бо однаково могли вживати її білоруси, яких теперішня назва прийнялася дуже пізно. Думаємо, що насвітлення цих питань п. Косаренком не тільки необ'єктивне, але й неправдиве, та ні на крок не посуває вивчення нашої ранньої історії.

5. Комплікації зв'язані з уживанням такої назви росіян, великоросів, москалів і т. п. мені відомі, але не є вони аж такої великої ваги, наколи ми закріпимо у читачів тяглість поняття Русь-Україна та нашу окремішність від росіян. Остання назва, яку вживав я у воїй статті доволі поширена в українстві і ледви чи хтось з українців зачислює себе до росіян тому, що для російських еміґрантів ця назва має великодержавне звучання. Вживають її в етнічному розумінні й білоруси («расейци») і поляки («росіяне»). Проблемою залишається вживання тієї назви у західніх країнах, де часто утотожнюють українців з «Рашіянс». Ледви чи п. Косаренко чи хтось інший переконає нпр. американців замінити це слово терміном «рускіянс», чи давнім «мусковайтс». Що одначе ми можемо зробити, це усвідомити їм тяглість понять «Русь-Україна» та окремішність понять «рашіянс» і «українянс» при чому на допомогу приходить нам розмежування цих назв в СССР (окремі російська й українська республіки) та членство України в ОН. Це радше політична, як мовна проблема і туди слід нам спрямовувати наші зусилля.

На кінець кілька завваг на адресу меморіялу п. Косаренка:

Меморіяли, які вияснювали б державним чинникам ЗДА українську справу й справжній характер та політику московського большевизму — один з необхідних засобів нашої закордонної визвольної акції. Але для того, щоб такі меморіяли мали тривкий ефект вони мусять бути солідно опрацьовані, базовані на фактичних даних, переконливі своєю об'єктивністю, написані поправною англійською мовою, і повинні нав'язувати до державних інтересів ЗДА (бо ними керується уряд у його закордонній політиці). По відношенні до більшости з повищих передумов, меморіял п. Косаренка виявляє більші чи менші недотягнення. Аргументація його часто хаотична. Російський міт автор меморіялу поборює сумнівними твердженнями, як нпр. вищезгаданими теоріями «колоніяльних», «монгольських» русскіх, або заява, що по 1-ій світовій війні «українці знову стали ґерманофілами» (твердження не тільки не оправдане, але й політично шкідливе), чи сумнівна інтерпретація деяких історичних подій. Не додають серіозності меморіялові ревеляції автора про його намагання «вилічити (своїми меморіялами) Гітлера, чи про те, що коли «після остаточної перемоги (Гітлера) мав відбутися в Берліні тріюмфальний похід, підписаний (п. Косаренко) мав бути прив'язаний до воза, а потім обезголовленим», як і його похвальні, але дещо перебільшені інтенції «врятувати Захід». При тому мова меморіялу (абстрагуючи від маси друкарських помилок) не зовсім поправна. В загальному, меморіял не грішить об'єктивністю, ні пошаною до інтелігентності адресата, дорадників Президента чи радше Стейт Департаменту, який не зовсім погано поінформований про українську справу. Причин холодного ставлення американських провідників до української справи, на мою думку, треба радше шукати, у великопростірних концепціях американської закордонної політики, русофільських сантиментах деяких американських кіл, побоюванням війни з СССР та найголовніще: слабою заінтересованістю американців в українській державності та сумнівами відносно державно-творчих здібностей українців (які політичний хаос серед української еміґрації тільки підсилює). Не співчуття, а усвідомлення дійсної і потенціяльної сили українців та тотожности політичних інтересів України й ЗДА — зможуть з'єднати нам американську піддержку у відбудові української держави. Слабий і розсіяний внутрі союзник може бути скоріше тягарем для великодержави, або кандидатом на сателіта.

Хочу запевнити п. Косаренка-Косаревича, що коли йдеться про його меморіял я ні трохи не сумніваюся в його добрих намірах, ни його українському патріотизму, а радше стайлюся критично до засобів, які він вживає, бо сумніваюся в їхній доцільності й ефективності по відношенні до державних чинників ЗДА. Як йому так і мені залежить на найбільш успішній українській визвольній акції, і коли ми розходимося, то тільки у питаннях підходу і методів.

Б. Боцюрків

До історії 8. Відділу УЗХ ім. О. Теліги в Клівеленд, О.

Перегортаємо старі, пожовклі листки протокольної книги Жіночого Відділу ОДВУ ч. 8 в Клівленді. Це так у дні 8-го грудня 1935 р. оформився сьогоднішній 8-мий Відділ УЗХ ім. О. Теліги.

Але вислідів праці нашого жіноцтва в рямцях Націоналістичного Руху в ЗДА належить шукати ще дальше. Відділ ОДВУ в Клівленді постав уже в 1931 р. і хоч первісно складався з бувших членів «Демократичної Січи» та «Стрілецького Гуртка» — то вже в найближчих роках серед його членства є і наше жіноцтво, а в 1934 р. одна жінка є вже і в управі.

Пані К. Попович, почесна голова Відділу ч. 8, голова Відділу від основання до 1954 р. (20 років), піонірка й співосновниця Відділу.

8-го грудня 1935 р. відбулися перші сходини жіноцтва 8-го Відділу ОДВУ і на них рішено зорганізуватися в окремому, жіночому відділі ім. О. Басарабової. До першої управи ввійшли: К. Поповичева (вона ж тепер почесною головою після 20 літ головування в Відділі), М. Филипів, Ціхоцька, Загута, Когут і О. Кульчицька.

На характер праці Відділу мав рішаючий вплив тісний зв'язок із мужеським Відділом та всі ті події, які спричинили постання ОДВУ та її діяльність. Клівлендський Відділ ОДВУ, а цим самим і УЗХ, своїми безпосередніми «хресними батьками» мали сл. п. полк. Є. Коновальця і сл. п. сот. Сеника-Грибівського, які в цьому часі відвідували українців ЗДА.

Поруч щоденної, що так скажемо, формально-організаційної праці, весь час існування Відділу УЗХ, ішла праця в двох засадничих напрямках: при помочі різного роду свят, роковин, днів, з'їздів і под. ведено національно- усвідомлюючу та політично-пропагандивну акцію. Рівночасно ці ж імпрези, як і ряд інших форм використовувались для мобілізації матеріяльних засобів, що їх так дуже потребував та ожидав від нас молодий націоналістичний Рух для своєї діяльности на українських злмеях.

Ішли роки, мінялися управи й членство, відходили одні, приходили нові, але листок за листком «протокольної книги» свідчать, що наш Відділ не завів надій покладених на нього, і десятки чи сотні подібних гуртків, їхніми Духовими Батьками.

Сьогодні ми не маємо коплетного архіву Відділу, але й з цього, що зберіглося, можна вишукати сліди праці минулих років. Нема майже ні одного листка книги, де не було б якоїсь записки, що з цеї чи іншої нагоди не зібрано і переслано на потреби визвольного фонду якоїсь суми грошей. Часом це лишень дол. 5.82, часом дол. 5.00, іншим разом дол. 100.00. Звичайно це є безпосередньо на визвольний фонд, але є і на поміч політичним в'язням, на Рідну Школу і т. п.

Перегортаємо знову кілька листків «книги»: 1938 рік. Закарпатська Україна! І слід нашої реакції: збірка грошей, одежі, обуви та перевязочного матеріялу. Ця збірка принесла два повні вантажні авта скринь. І сьогодні в Клівленді є люди, які тямлять ще з Хусту скрині з написами: «Урядові Карпатської України — ОДВУ в Клівленді, Огайо, ЗДА».

Під 1938-им роком є ще одна записка, якою наш Відділ гордиться по сьогодні. Це одержане письмо Голови Проводу Українських Націоналістів сл. п. полк. Є. Коновальця. Документ цей з оригінальним підписом Полковника і такою ж печаттю ОУН зберігся і є сьогодні в архіві Відділу. Це письмо є привітом з нагоди 20-ліття 22-го січня 1918 р. Є воно привітом і закликом пожвавлення праці на місцях та висловленням віри, що в час великої проби ми вийдемо переможцями, якщо «виявимо кожньочасно нашу готовість чину в повному підпорядкованні Проводові Організованого Націоналістичного Руху, що його я очолюю»...

Цей рік 1938-ий приніс і трагічну вістку про Роттердам. Відділ реагує на це, як слід — чином: ухвалою вислати сейчас дол. 150.00 на визвольний Фонд.

14. травня 1939 р. у висліді реорганізації Головної Управи Відділ приняв назву 8-го Відділу УЗХ.

1939-ий рік — слід війни в Европі: окреме звернення Головної Управи УЗХ пожвавити санітарно-медичний вишкіл членкинь. Але також і сліди нагінки на організацію з боку своїх таки «приятелів».

1940, 1941. Збірки на інтернованих українців у Франції та Швайцарії. Тоді це була одинока допомога, яка прибула там від українців Америки.

Сторінки років 1942, 43, 44 майже порожні. Проти ідей, що їх на свойому прапорі виписала ОДВУ-УЗХ, постали сили, яким майже вдалося нас придушити. Але лише «майже». Бо вже в 1946 році картки знову заповнені протоколами і знову з них виглядають сліди історичних подій на Рідних Землях та в Европі.

Ця Велика Скитальщина й поміч для неї від УЗХ. В течці 8-го Відділу є десятки листів із подяками за одержання матеріяльної помочі та афідавітів від сотень людей з таборів у Німеччині, Австрії, Італії, а то й Еспанії. А серед цих листів є теж писані людьми, які беручи одною рукою пачку чи афідавіт від УЗХ, другою заповняли сторінки еміґраційної преси писанням проти ідей і людей, що їм вірними лишились ОДВУ-УЗХ. Ми знаємо про це тепер, знали дещо і тоді, але націоналісти ми і сповняли свій національний обов'язок, а не якоїсь партійної групи.

7-го листопада 1947 р. Перший реферат новоприбулого з Европи скитальця (п. Ш. з Шікаґо). В цьому ж році Відділ змінив свою патронку. На місце сл. п. О Басараб принято сл. п. О. Телігу

Пані М. Кукіз, член Контрольної Комісії Головної Управи УЗХ, довголітня секретарка, теперішня касієрка Відділу, піонірка й співосновниця Відділу

Пані В. Кавка, теперішня голова 8-го Відділу УЗХ та організаційна референтка Головної Управи УЗХ

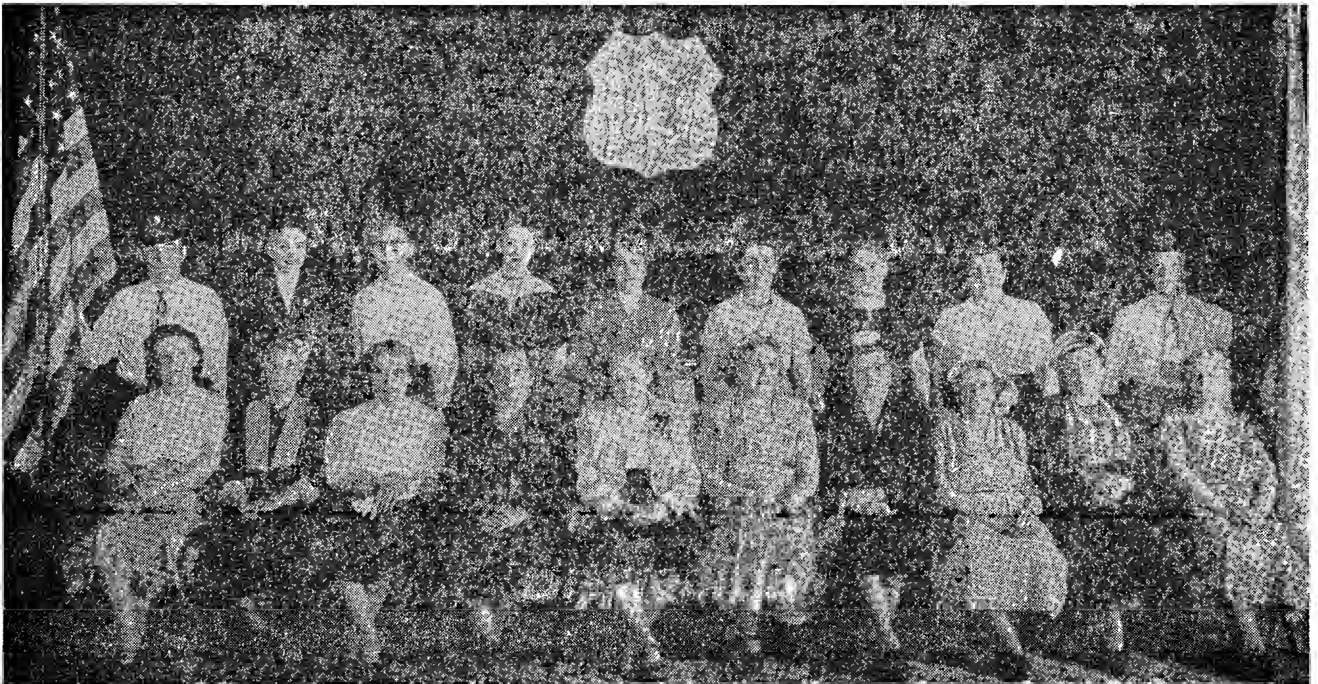

Членкині 8-го Відділу УЗХ ім. О. Теліги в Клівленд

— нову жертву українського жіноцтва в боротьбі за Волю.

1948-ий рік. В нашому Відділі є вже членкиня з нової еміграції (В. К.). Це перші сліди включення в ряди УЗХ цих жінок, яким ідеї УЗХ і їхні були завжди спільними.

8-го лютого 1948. На сходинах присутніх 18 жінок, а вже 27-го лютого 1949 присутніх 32. Відділ перейшовши кризу воєнних років почав знова жити й розвиватися.

Перекидаючи листки книги протоколів від 1935. року по сьогодні бачимо теж, що ніодна більша подія громадсько-політичного життя Клівленду не обійшлась без активної участі нашого жіноцтва УЗХ. Чи це були Дні Націоналіста, чи посвячення Українського Культурного Городу, чи Українського Народнього Дому, чи річні З'їзди ОДВУ, чи політичні маніфестації минулих і сучасних днів, усюди там була працьовита рука жінки з УЗХ.

Як при цьому пам'ятати, що усю цю працю виконував на протязі 20-ти років гурт ніколи не більший як кілька десяток жінок — тоді направду з подивом і пошаною замикаємо цю Книгу — свідоцтво жертвенної праці нашого жіноцтва в Клівленді.

Нові часи, нові люди, нові обставини. Є і будуть нові трудноші. Часи, де ми були єдиною організацією націоналістів в ЗДА, а то й єдиною жіночою — минулися. Змінилась теж і наша роля. З безпосереднього запілля фронту боротьби Визвольного Руху — ми переходимо в далеке, глибоке запілля. Міняються у зв'язку з тим і наші завдання. Не лише безпосередня поміч Визвольній Справі, але й проблема збереження себе, як українців та плекання нових духових та матеріяльних вартостей, які можуть статись преважливим чинником теперішньої та будучої боротьби нації за її збереження й розвиток, вибиваються на перше місце.

подала **М. Т-вич**

Володимир Різник

СПІВПРАЦЯ ВІДДІЛІВ З ЦУПРАВОЮ

Багато шкоди цілій організації ОДВУ наносить брак повної й гармонійної співпраці між поодинокими відділами а Центральною Укравою. На жаль цілий ряд відділів, головно в тих осередках, де по війні найшлося велике число провідного активу, вважає, що вони не зобов'язані виконувати припо-

ручень Центральної Управи, або остаточно можуть виконувати лише ті з них, що на їхню думку можна чи варто виконати. Були випадки, переважно в недавно-минулому, коли деякі осередки старалися творити якісь своєрідні незалежні «князівства» й використовувати Центральну Управу лише для моральної й матеріяльної піддержки своїх починів чи плянів. Були випадки, коли поза плечима Центральної Управи й без порозуміння з нею творилися всякого роду комітети для переведення певних акцій, що анархізували тутешнє наше організаційне життя. Були випадки, коли припоручення перевести якусь акцію були виконувані лише для відчіпного, або ще гірше в той спосіб, щоб і моральний і матеріяльний капітал пішов на конто одного осередку, чи малого гурта людей там же.

Зайвим здається доказувати, що таке поступовання цілих відділів і їхніх провідних активістів, не тільки не скріплює організації і її акцій, але навпаки її роздрібнює, а тим самим знесилює й розкладає. Історія українського народу залишила нам аж надто багато болючих примірів, коли через надмірний і безконтрольний індивідуалізм і брак вміння співпрацювати, Україна слабнула й падала жертвою сусідів-ворогів. Несчисленні та проречисті ті приміри, що тягнуться від зарання нашої історії через княжу добу й козаччину аж до найновіших часів. Нещастям нашим, що історія не зуміла навчити нас нічого й що кожне покоління повторяє ті ж самі промахи, хоч і у цілком відмінних умовинах, а як вислід превелика культурна спадщина й багатства української землі на ворожій службі.

Український націоналізм, що стихійно став переємником безперервної визвольної боротьби українського народу, виповів немилосердну війну всім хибам української душі й старався виплекати новий тип українця, що навчений досвідом своєї історії й історії інших народів, був би в силі не лише добути незалежність, але її вдержати й закріпити. Та шкідливе хабазззя, що довгими століттями буяло й всмокталося сильним корінням в українську душу, перемогло ще й у час недавньої спроби боротьби за вольність і до великої міри зменшило й так не надмірно великі шанси українського народу скинути чуже ярмо, бо розятрило братні свари, розпалило боротьбу за владу, несвідомо стало погноєм чужих інтересів. Не помогли безпримірне геройство й посвята тисячів і гекатомби жертв десятків тисяч найкращих синів і доньок українського народу.

Тому й на терені ЗДА, де живе таки поважне число українських емігрантів, де націоналістичний рух має таки гарні й тривкі основи й традиції, де вага нашої моральної й матеріяльної допомоги визвольній боротьбі українського народу зростає, треба всім нам також звертати належну увагу на виполювання хабазззя з української душі й на плекання нового державницького типа. Женім на чотири вітри анархію, себепанство, байдужність, самолюбство й неоправдане амбіціонерство. За це плекаймо ідейність, посвяту, відповідальність, обов'язковість, карність і пошану до своїх провідників. Організація Державного Відродження України від самих початків свого існування користувалася демократтичними засадами й принципами, а тому заохочувала й давала можність загалові членства активно брати участь у житті організації, мати на неї вплив як і на її дальший ріст та шлях.

Центральна Управа не має нічого проти цього, щоб поодинокі відділи й члени подавали свої завваги відносно праці й акції ЦУ, навіть коли вони критичні, але коли вони роблені в інтересі загального добра організації, а не для особистої сатисфакції й персональних плянів, чи для відплати. Завваги й пляни на покращання праці й акції ЦУ бажані й за них ми будемо вдячні. Неперебірчивої й необоснованої критики свого керівного тіла, чи його поодиноких членів, толерувати не можна, бо тільки в інтересі ворогів наших може бути підірвання довір'я до Центральної Управи, а тим і унеможливлення її дальшої праці.

Якої співпраці сподіється й вимагає Центральна Управа від своїх відділів та членства? Центральна Управа, як керівне тіло організації, вибране на З'їзді більшістю голосів делегатів усіх відділів, повинно тішитися загальним довір'ям і пошаною членства. Усі рішення Центральної Управи повинні бути переведеними в життя на час і по змозі якнайсолідніше. Всі припоручення ЦУ подані в листах чи обіжниках мають бути розглянені на засіданні управи й подані до відома й виконання на місячних сходинах членства. Управи відділів зобов'язані держати сталий контакт із ЦУ при помочі переписки, повідомляти її про стан відділу та про вислід переводжених у життя рішень і припоручень. Від щирої й совісної співпраці управ і відділів із Центральною Управою буде залежати в великій мірі дальший ріст організації, успішність її акції і наша спроможність допомагати визвольній боротьбі українського народу. А це однаково повинно лежати на серці нам усім, і тим, що тепер у ЦУ, і тим, що тепер в управі чи звичайними лише членами.

ВІД ЦЕНТРАЛЬНОЇ УПРАВИ

а) Черговий З'їзд нашої Організації відбудеться згідно з рішенням останнього 19. З'їзду в місті Дітройт, Міш. в перших днях липня 1956 р. Докладніші вказівки й інформації в тій справі будуть подані своєчасно. Просимо вже від тепер мати на увазі поданий нами речинець і до нього приступовуватися та підготовлятися.

б) рішено закупити від одного мистця різдвяні святочні картки, які будуть в найближчому часі переслані поодиноким відділам до розпродажі. Закуплені картонки є дуже гарні й крім ОДВУ та Братніх Організацій ніхто інший не буде мати їх в

розпродажі й будуть вперше на нашому терені в розпродажі. Ціна карток виносить 10 цнт. Просимо вже тепер повідомити про це своїх членів, щоб здержалися з купном карток та щоб їх купували в наших кольпортерів.

в) Наближається кінець календарного року і всі наші Відділи повинні відбути згідно з приписами 7-мої точки статуту, свої Річні Загальні Збори. Загальні Збори мусять відбутися в місяці грудні, а найдальше до кінця січня 1956. р. Про скликання Загальних Зборів треба повідомити писемно ВСІХ членів Відділу найменше один тиждень наперед, а де Відділ має власну домівку, вивісити в ній оповістку з заподанням порядку нарад. Про скликання Загальних Зборів треба повідомити ЦУ, як також помістити про них оголошення в нашому органі «Самостійна Україна». З огляду на те, що «СУ» є місячником, то таке оголошення треба прислати найдальше до кінця місяця листопада та дол. 2. за нього. Якщо Відділ бажає мати приявного на своїх Зборах відпоручника ЦУ, то треба про це повідомити ЦУ бодай 14 днів скоріше, щоб можна було порозумітися з членом ЦУ, що мав би на них їхати. Кошти подорожі відпоручника ЦУ мусять бути покриті Відділом. Склад управи Відділу і адреси поодиноких членів управи, як також відпис протоколу зі Загальних Зборів, мусить бути пересланий негайно по Зборах до ЦУ.

Всі діючі під сучасну пору Окружні Управи ОДВУ, мусять згідно з постановами точки 6. нашого статуту відбути свої річні Загальні Збори протягом місяця лютого 1956 р. для вибору Екзекутиви Окружної Управи. Відписи протоколів треба негайно переслати до ЦУ зі заподанням поіменного списка членів Екзекутиви і їхніх адрес.

Звертаємо на подані нами тут зарядження увагу та просимо точно придержуватися тих вказівок відносно поданих речинців, бо присилка відписів протоколів по кількох місяцях не дає можности використати поданих матеріялів.

ДОПОВІДЬ СЕКРЕТАРЯ ЦУ ОДВУ В ТВІНСІТИ

Небуденною подією в житті української громади Твінсіти було виголошення 2. жовтня ц. р. в Мінеаполісі доповіді Секретарем Центральної Управи ОДВУ д-ром В. Михайловим на тему причин кризи в УНРаді.

Не зупиняючись над самим дуже широким змістом доповіді, яка суттєво тотожна зі заявами, в цій справі опублікованими інж. О. Бойдуником на сторінках української преси, — треба підкреслити величезну користь подібних виступів відповідальних речників ОДВУ в осередках, віддалених від метрополії українського сусп.-громадського життя в Америці.

В той час, коли звичайно в таких випадках у нас оперується категоріями чуттєвими, — д-р Михайлів побудував свою доповідь фахово, як правник, — ознайомлюючи громадянство з переконуваними арґументами, якими є зобов'язуючі політичних чинників ухвали, або параграфи законів, на принципі яких побудована УНРада.

Очевидно, найсильнішим арґументом слушности позицій ОУН було ствердження, що вимога Голови УНРади інж. О. Бойдуника застосувати статтю 13а Тимчасового Закону, яка зобов'язує в подібних ситуаціях, перед винесенням важливих і зобов'язуючих українську сторону рішень — запросити представників Українських Церков, Науки, Суспільно-Громадських і Комбатантських Організацій для спільного обміркування питання й сформулювання українського становища супроти проозицій, як нпр. то мало місце — координувати нашу визвольну протибольшевицьку боротьбу зі скоординованими увласній централі російськими партіями і групами, — була зіґнорована...

І не менш очевидним є, що на знехтування такої вимоги Голова УНРади мусів був реаґувати димісією.

Другим моментом, який нагадати варто є справа принциповости. Глузд наявности у нас партій і світоглядових середовищ полягає в тому, що наша спільнота вірить в доцільність кристалізації і формування думки в органічних, нею і для себе вилонюваних організаційних утворах.

Можуть «всі шляхи вести до Києва», але чимсь мусить бути виправдана наявність багатьох шляхів! Та в часі дискусії, де часом бреніли й нотки модних нині «апізнементів» й «співіснувань» — тяжко було ствердити засади прихильників становища партій, які зіґнорували вимогу на ширшій демократичній базі винести згадане рішення — засади, які «узасаднювали б» ними вибраний «інший шлях».

Українство хоче внутрішнього миру й спрагле солідарности, але не ціною самовияловлення, не ціною зречення засад, ним набутих в змаганнях за майбутнє своєї Нації.

М. Михалевич

СЕКРЕТАР ЦУ ОДВУ В ШІКАҐО

В п'ятницю, 30. вересня ц. р. Відділ МУН-у з Шікаґо, разом з Відділами ОДВУ ч. 2 і ч. 52 та УЗХ вислухали інформації Секретаря ЦУ ОДВУ, д-ра Володимира Михайлова з його поїздки до Европи. Д-р Михайлів поділився своїми враженнями з цієї поїздки, інформуючи зокрема присутніх про IV ВЗУН, учасником якого йому довелось бути. На думку прелеґента, IV ВЗУН виявив незвичайну споеність, рівновагу та великий розмір діяння ОУН, як також вніс багато конструктивних думок і постанов, як для добра і росту самої ОУН, так і для зміцнення визвольного фронту всього українського народу.

Ню Йорк, Н. Й.

Літом активність 10-го відділу ОДВУ була мінімальною. Також відділу УЗХ ч. 1. Деяку рухливість виявила молодь зорганізована в МУН — Джерело, яка в час літа зорганізувала дві прогульки. Одну до вакаційної оселі Робітничого Союзу в Ґлен Спей, а другу до вакаційної оселі УНСоюзу в Керкгонсон. В обох разах мунівціописувалися народніми танками й відограли діточу п'єсу «В чужому пір'ю». Як оповідали глядачі штука приготована надзвичайно дбайливо й фахово. А це треба завдячувати щастю Ню Йорку, що тут маємо здібного музика-режисера проф. Недільського, балетмайстра-хореографа д-ра Р. Петріну й режисера І. Поліщука. Їхній невтомній праці й витривалості теба завдячувати весь успіх.

По закінченні літа 10-тий відділ ОДВУ мусів взятися до праці, бо рент треба платити на час. Для тої ціли влаштовано в місяці вересні дві успішні забави в домівці відділу, які підкріпили відділ фінансово.

Сиракюзи, Н. ф.

В неділю 18. вересня ц. р. відділ УЗХ ч. 52 відсвяткував величаво 15-ліття своєї безпереривної праці. З тієї нагоди влаштовано в Українському Народному Домі Бенкет з відповідною програмою. Головну промову виголосила голова ГУ УЗХ із Ню Йорку п. Павлина Різник. На це святкування приїхала й членка Головної Управи УЗХ п. Міра Повх з Рачестеру та представники відділів ОДВУ, УЗХ і МУН із Рачестеру, Амстердаму, Ютики й Оборн. Місцевий парох і майже всі українські національні товариства й організації висловлювали признання за працю відділу УЗХ ч. 52. Із приводу цього свята відділ УЗХ переслав свою лепту на допомогу потерпівшим українцям у час недавньої повені.

Рачестер, Н. Й.

В Рачестері гарно розвивається недавно створений відділ УЗХ ч. 18. Відділ цей не лише скоро добуває собі симпатії громади ,побільшує своє членство, але в короткому часі зумів влаштувати цілий ряд імпрез, із яких варто згадати «День Батька», діточий фестин та діточий масковий баль. Відділ УЗХ у Рачестері належав до перших, що зголосився вдержувати в Німеччині український садок і на його вдержання йде більша частина приходів із імпрез.

Зорганізовано тут і відділ із найменших діточок, щоб приучувати дітвору до громадської праці й до збільшування знання про Україну.

Відділ ОДВУ ч. 20 в Рачестері належить до кращих відділів ОДВУ в ЗДА, спеціяльно заслуговує він на признання за сталий контакт із ЦУ і за виконування всіх її припоручень на час. В останньому місяці відділ зложив квоту дол. 50.00 на Наукове Т-во ім. Шевченка в Сарсель, Франція.

Відділ ОДВУ ч. 20 спільно з УЗХ і МУН плянує відсвяткувати 65-ліття полк. А. Мельника 17-го грудня ц. р. скромною імпрезою для членства й симпатиків.

Пітсфілд, Масс

Відділ ОДВУ ч. 30 в Пітсфілді влаштував при кінці жовтня забаву, яка була успішною не лише з морального, але й матеріяльного боку. До ЦУ ОДВУ вислано вже процент із чистого приходу.

Відділ приготовляється до відсвяткування Листопадового Зриву та підготовляє Вертеп.

Дітройт, Міш.

Д-р Михайло Данилюк, провідний наш член із Ст. Пол, Мінн., а тепер старшина в американській армії коло Дітройту, зголосив в члени ОДВУ свого малого партизана Марка, що ним недавно обдарував Всевишній родину Данилюків. Ґратуляції.

Дня 23-го жовтня Відділ УЗХ ч. 14 величавим святкуванням посвятив свого прапора. Голова Головної Управи УЗХ п. Павлина Різник серед глибоко зворушуючої церемонії передала посвячений прапор довголітній голові Відділу 14-го та піонерці УЗХ у Дітройті п. Анні Левкут. На свято це приїхала делегація ОУК із Канади та орг. реф. ГУ УЗХ п. Володимира Кавка з Клівленд. Крім членкинь Відділів УЗХ ч. 14 і 34 та членів Відділів ОДВУ ч. 4 і 24 були присутні й представники майже всіх організацій міста Дітройту. Бенкет був дійсно достойний, програма добірна. Павлина Різник використала свій побут у Дітройт й на відбуття організаційної стрічі з членками відділу УЗХ ч. 34 у Гемтремк, Міш.

Аллентавн, Па

По довших приготуваннях постав у Аллентавні зародок відділу Українського Золотого Хреста й для відвидин Аллентавну Головою ГУ УЗХ п. Павлиною Різник. До управи: Оля Ґелетканич — голова, Оксана Ґолец — м-голова, Осипа Ґелетканич — секретарка й п. Лукнецька — касієрка.

ШІКАҐО ВІДЗНАЧУЄ 25-ТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ СЛ. П. СОТ. Ю. ГОЛОВІНСЬКОГО

Старанням Відділів ОДВУ, УЗХ та МУН у Шікаґо, та за співучастю місцевого Т-ва Українських Комбатантів відзначено в суботу, 29. жовтня ц. р. 25-ті роковини мученичої смерти сл. п. Юліяна Головінського, сотника УГА, видатного революційно-визвольного діяча, співосновника і Крайового Команданта Української Військової Організації на Західніх Землях України.

СПРАВЛЕННЯ ПОМЛКИ

В звіті з діяльности 20-го відділу ОДВУ («Самостійна Україна» ч. 8 (87) трапилося декілька помилок. І так:

На стор. 23-ій, в лівій шпальті, в рядку 6 зверху надруковано — «наш відділ має 34 члени», має бути — **«наш відділ має 84 члени»;**

в правій шпальті, в рядку 21 і 22 зверху подано: «другий від 211 відділу — платників Українського Націоналістичного Фонду», має бути: **«другий від 21 члена відділу — платників Українського Національного Фонду».**

В цій же правій шпальті рядки 18 і 19 мали б бути переставлені один на місце одного.

Mr. M. Kawka
1916 Forestdale Ave.
Clevland 9, Ohio

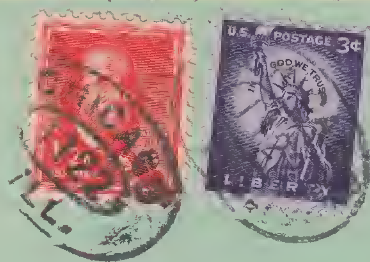

PRINTED MATTER

INDEPENDENT UKRAINE
Cooper Station P. O. Box 4
New York 3, N. Y.

Return Postage Guaranteed

APR 2[illegible] 1968